

Východisková správa Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa a o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

I. Úvod

1. Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa, o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii (ďalej len „opčný protokol“) bol prijatý v New Yorku 25. mája 2000. Národná rada Slovenskej republiky vyslovila súhlas s opčným protokolom uznesením č. 778 zo 4. februára 2004 a prezident Slovenskej republiky ho ratifikoval 14. júna 2004. Ratifikačná listina bola uložená u generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov, depozitára protokolu, 25. júna 2004.

2. Opčný protokol nadobudol platnosť 18. januára 2002 v súlade s článkom 14 ods. 1 a pre Slovenskú republiku nadobudol platnosť 25. júla 2004 v súlade s článkom 14 ods. 2. Text opčného protokolu bol uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky oznámením Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 424/2004 Z. z.

3. Slovenská republika predkladá Výboru OSN pre práva dieťaťa Východiskovú správu k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii (ďalej len „východisková správa“) na základe článku 12 ods. 1 opčného protokolu s podrobnými informáciami o opatreniach prijatých na implementáciu ustanovení tohto protokolu.

4. V súvislosti s uvedeným a s odvolaním sa na uznesenie č. 94 z 28. januára 2009, ktorým vláda SR schválila Národný akčný plán pre deti na roky 2009- 2012 (ďalej len „NAP“), Ministerstvo vnútra SR v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR, Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ostatnými príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy, ako aj dotknutými mimovládnyimi organizáciami vypracovalo správu, ktorá sa postupuje Výboru OSN pre práva dieťaťa.

5. Ústava SR zakotvuje princíp osobitnej ochrany detí a mládeže v článku 41 ods. 1, ktorý znie „Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.“, pričom túto základnú ústavnú zásadu ďalej upravujú jednotlivé odvetvia právneho poriadku Slovenskej republiky. Ústava Slovenskej republiky garantuje základné práva a slobody pre každého, samozrejme s výnimkou práv, ktoré sa viažu na štátne občianstvo Slovenskej republiky.

6. Správa je vypracovaná podľa Revidovaných pravidiel týkajúcich sa východiskových správ predkladaných podľa článku 12 ods. 1 opčného protokolu, ktoré Výbor OSN pre práva dieťaťa prijal na svojom 43. zasadnutí 29. septembra 2006, a ktoré obsahujú odporúčania, ktoré majú byť zohľadnené v obsahu a forme jednotlivých východiskových správ k medzinárodným ľudskoprávnym dohovorom OSN.

II.

Zákaz predaja detí, detskej prostitúcie a detskej pornografie (články 1 - 3)

7. Platné trestné zákonodarstvo Slovenskej republiky definuje pojem „dieťa“ v § 127 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v znení: „Dieťaťom sa na účely tohto zákona rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, ak nenadobudla plnoletosť už skôr.“. Táto definícia bola prevzatá z článku 1 Dohovoru o právach dieťaťa prijatého 20. novembra 1989 v New Yorku (ďalej len „dohovor“).

Článok 3 ods.1 a 3

8. Zákaz predaja detí, detskej prostitúcie a detskej pornografie upravujú ustanovenia Trestného zákona v § 187 (Zavlečenie do cudziny), §179 ods. 2 (Obchodovanie s ľuďmi), § 180 a 181 (Obchodovanie s deťmi), § 200 (Sexuálne násilie), § 201 (Sexuálne zneužívanie), § 211 (Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže) a v nadväznosti naň § 372 (Ohrozovanie mravnosti), § 367 (Kupliarstvo), § 368 (Výroba detskej pornografie), § 369 (Rozširovanie detskej pornografie), § 370 (Prechovávanie detskej pornografie) a § 371 (Ohrozovanie mravnosti). Týmito ustanoveniami sa chránia predovšetkým morálne zásady platné v demokratickom štáte. Zároveň je chránený záujem na riadnom výkone starostlivosti o dieťa ako aj mravný rozvoj a výchova detí pred ich zneužívaním na výrobu resp. prechovávanie, obchodovanie a rozširovanie detskej pornografie. Porušovanie týchto právom chránených záujmov je klasifikované ako protiprávne konanie, ktoré je trestné podľa Trestného zákona.

9. V súvislosti s potrebou zabezpečiť trestnosť skutkov uvedených v článku 1 opčného protokolu tak na území Slovenskej republiky ako aj mimo územia Slovenskej republiky, v slovenskom právnom poriadku je zakotvená zásada univerzality, t. j. trestnoprávny postih pre sexuálne vykorisťovanie detí aj v prípade, ak sa ho dopustil páchatel' – jednotlivec či organizovaná skupina mimo územia Slovenskej republiky.

10. V súvislosti s predajom detí podľa definície v článku 2 opčného protokolu je ponúkanie, dodávanie alebo prijatie dieťaťa akýmkoľvek spôsobom na účely sexuálneho zneužívania dieťaťa, dodávania orgánov dieťaťa za odplatu alebo zamestnávania dieťaťa na nútených prácach trestné podľa ustanovení Trestného zákona, konkrétne § 179 ods. 2 (Obchodovanie s ľuďmi), §181 (Obchodovanie s deťmi), § 201 a 202 (Sexuálne zneužívanie), § 190 – 192 (Hrubý nátlak a Nátlak).

Článok 3 ods. 2

11. Pokus spáchať ktorýkoľvek z týchto činov uvedených v článku 3 ods. 1 opčného protokolu resp. podieľať sa ako spolupáchatel' alebo účastník na ktoromkoľvek z týchto trestných činov je opísaný v ustanoveniach § 14 (Pokus trestného činu), §20 (Spolupáchatel') a § 21 (Účastník) Trestného zákona. Trestný zákon definuje pokus ako konanie bezprostredne smerujúce k dokonaniu trestného činu a subjekt účastníka (má aktívny prístup na trestnej činnosti) a spolupáchatel'a (robí tak v súčinnosti s inou osobou) ako osoby, ktoré smerujú svoje konanie k trestnej činnosti resp. spáchaniu trestného činu.

Článok 3 ods. 4

12. Úpravou zákonnej zodpovednosti právnických osôb za trestné činy sa zaoberá pripravovaná novela Trestného zákona v § 83a a § 83b, ktorá zodpovednosť právnických osôb za trestné činy fyzických osôb rieši osobitným spôsobom. Rokovanie o tejto otázke však bolo pozastavené na rokovaní vlády v apríli 2008. Ustanovenia sú odôvodnením nevyhnutnosti zaviesť ochranné opatrenia proti právnickým osobám ako uskutočnenie

medzinárodnoprávných záväzkov a odporúčaní voči Slovenskej republike týkajúcich sa zavedenia sankcií voči právnickým osobám za trestné činy fyzických osôb spáchaných v rámci oprávnení resp. podriadenosti voči právnickej osobe. Zavedenie trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb nie je v Slovenskej republike prípustné vo vzťahu k zásade individuálnej zodpovednosti za zavinenie, k zásade personalita trestov a zároveň neschopnosti právnickej osoby niesť vôľovú zodpovednosť s možnosťou výberu konať v súlade s právom alebo proti právu. Hlavným účelom zavádzania právnej zodpovednosti právnických osôb (teda nielen trestnoprávnej) v zahraničí je vyhnúť sa stavu, že nikto nebude postihnutý, ak nedôjde k postihnutiu páchatel'a, ak ho nie je možné v dôsledku zložitých štruktúr riadenia v obchodných spoločnostiach zistiť. Trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb je riešením neschopnosti alebo nemožnosti odhaliť páchatel'a trestného činu spáchaného v rámci právnickej osoby. Samozrejme, na druhej strane páchatelia v rámci právnickej osoby používajú stále zložitejšie metódy, ako sa vyhnúť naplneniu skutkových podstát trestných zákonov štátov. Medzinárodné a európske spoločenstvo vidí cestu riešenia v tom, že sa umožní zaviesť štátom akýkoľvek typ zodpovednosti právnických osôb za trestné činy fyzických osôb, avšak európske štáty v rámci Rady Európy a Európskej únie zároveň vyžadujú od štátov uznanie rozhodnutí cudzích štátov, ktoré zaviedli trestnú zodpovednosť právnických osôb za trestné činy fyzických osôb, štátmi, ktoré trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb nezaviedli.

13. Treba konštatovať, že legitímnym zámerom pri postihu právnických osôb za trestné činy fyzických osôb je generálna prevencia. Avšak absencia vôle u právnickej osoby, slobodnej vôle porušiť právo, zabraňuje možnosti skonštruovať trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb. Vzhľadom na doterajšie zistenia sa Slovenská republika vydala kompromisnou cestou tzv. nepravej trestnej zodpovednosti právnických osôb podľa španielskeho vzoru, pričom sa plánujú zaviesť nové trestnoprávne sankcie v podobe ochranných opatrení voči právnickým osobám, a to:

- a) zhabanie určenej výšky finančných prostriedkov,
- b) zhabanie majetku.

Článok 3 ods. 5

14. Problematika sprostredkovania osvojenia detí a pestúnskej starostlivosti (ďalej len „náhradná rodinná starostlivosť“) ako nedielná súčasť sociálnoprávnej ochrany detí patrí do pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo práce“). Medzi vnútroštátne právne predpisy upravujúce túto oblasť patrí zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“) a zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o SPODaSK“).

15. Popri subjektoch, ktoré sa svojou činnosťou priamo, či nepriamo podieľajú na ochrane práv detí, resp. ich činnosť sa detí priamo alebo nepriamo dotýka, opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej „SPODaSK“) vykonávajú podľa zákona o SPODaSK orgány štátnej správy, ktorými sú okrem ministerstva práce aj orgány sociálnoprávnej ochrany detí a kurately:

- a) Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny,
- b) Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVaR“), a
- c) Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej len centrum¹),¹

¹ Centrum zriadilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR ako svoju priamo riadenú rozpočtovú organizáciu za účelom zabezpečenia a poskytovania právnej ochrany deťom a mládeži vo vzťahu k cudzine

a ďalšie orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „orgány SPDaSK“) podľa § 71 ods. 1 zákona o SPODaSK.

16. Zákon upravuje i podmienky za akých môže neštátny subjekt spolupôsobiť alebo spolupracovať pri vykonávaní opatrení SPODaSK.

17. Ak rodičia nezabezpečujú, alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa a nie je možné dieťa zveriť do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča podľa § 44 ods. 3 písm. a) a § 45 až 47 zákona o rodine, orgán SPODaSK sprostredkuje dieťaťu pestúnsku starostlivosť alebo osvojenie²⁾ (ďalej len „náhradná rodinná starostlivosť“).

18. V nadväznosti na uvedené § 33 ods. 8 zákona o SPODaSK definuje čo sa rozumie pod sprostredkovaním náhradnej rodinnej starostlivosti a zákon o rodine v § 98 vymedzuje, kto sa môže stať osvojiteľom dieťaťa.

19. Sprostredkovanie náhradnej rodinnej starostlivosti, ktoré patrí do pôsobnosti určeného ÚPSVaR, vykonávajú v rámci organizačnej štruktúry určených ÚPSVaR zodpovední zamestnanci oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Výkon tejto agendy nie je možné kumulovať s výkonom iných agend. Tejto skutočnosti zodpovedá i opis štátnozamestnaneckého miesta príslušného zamestnanca. Pre prípad neprítomnosti (PN, dovolenka, plnenie služobných povinností) musí byť určený zamestnanec, ktorý zabezpečí chod agendy.

20. Prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť, posúdenie a odporúčanie fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, vykonáva ÚPSVaR, alebo akreditovaný subjekt.

21. Podľa § 93 ods. 2 zákona o SPODaSK sprostredkovanie náhradnej rodinnej starostlivosti môžu na účely tohto zákona vykonávať len fyzické osoby, ktoré získali vysokoškolské vzdelanie v študijnom odbore sociálna práca alebo majú uznaný doklad o takom vysokoškolskom vzdelaní vydaný zahraničnou vysokou školou.

22. Príprava fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom na náhradnú rodinnú starostlivosť, sa vykonáva na základe písomnej dohody uzatvorenej medzi subjektom vykonávajúcim prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť a fyzickou osobou, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom.

23. Subjekt, ktorý vykonáva prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť, vypracúva po skončení prípravy fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, záverečnú správu o jej príprave, ktorej súčasťou musí byť najmä charakteristika osobnosti fyzickej osoby, vyjadrenie k predpokladom fyzickej osoby vychovávať dieťa, k motivácii

s účinnosťou od 1.2.1993. Podľa Zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov bolo Centrum zaradené s účinnosťou od 1.7.1998 medzi štátne orgány sociálnej pomoci. Od 1. 9. 2005 je Centrum podľa zákona o sociálno-právnej ochrane detí a o sociálnej kurately orgánom štátnej správy ktorý vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

²⁾ § 44 ods. 3 písm. b), § 48 až 53, § 97 až 110 zákona č. 36/2005 Z. z.

Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach (oznámenie č. 380/2001 Z. z.).

záujmu fyzickej osoby stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, k stabilite manželského vzťahu a rodinného prostredia.

24. Fyzická osoba, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, nie je spôsobilá na vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti,

- a) ak bola odsúdená pre úmyselný trestný čin na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere vyššej ako jeden rok, alebo
- b) priznala vinu za niektorý z trestných činov hrubo narušujúcich občianske spoluzitie, proti rodine a mládeži, proti ľudskej dôstojnosti, proti ľudskosti, za trestné činy ohrozovania pohlavnou chorobou alebo vírusom ľudskej imunodeficiencie.

25. V roku 2008 bolo zverených do starostlivosti budúcich osvojiteľov 283 detí, z toho 50 detí do cudziny. Právoplatným rozhodnutím súdu bolo 345 detí osvojených, z toho bolo 25 detí osvojených do cudziny. Právoplatným rozhodnutím súdu bolo do pestúnskej starostlivosti zverených 293 detí.

Tabuľka č. 3 Počet detí zverených do NRS, za rok 2008

Počet detí zverených do	Pestúnskej starostlivosti	Predosvojiteľskej starostlivosti	Z toho do predosvojiteľskej starostlivosti do cudziny	Osvojenie	Z toho osvojenie do cudziny
	293	283	50	345	25

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

26. ÚPSVaR v rámci monitoringu programového rozpočtu štvrtročne sleduje ukazovatele podielu počtu detí v ústavnej starostlivosti a počtu detí v náhradnej starostlivosti, ktoré sú zasielané ministerstvu práce.

Tabuľka č. 4 Porovnanie počtu detí zverených do NRS, roky 2007, 2008

Počet detí zverených			
	do náhradnej osobnej starostlivosti	do pestúnskej starostlivosti	v poručníctve
2007	4 877	2 672	625
2008	5 038	2 595	653

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

27. Centrum bolo zriadené predovšetkým za účelom vykonávania medzinárodných dohovorov. Centrum vykonáva na medzinárodnej úrovni úlohy v oblasti ochrany detí pred škodlivými účinkami ich neoprávneného premiestnenia (tzv. rodičovské únosy)³, plní úlohy pri zabezpečovaní práva detí na kontakt s obidvoma rodičmi⁴, práva detí vyrastať v rodinnom prostredí i v prípade ak sa pre ne nenašlo vhodné rodinné prostredie v SR,⁵ pri vymáhaní

³ Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27.11.2003; Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, Haag, 25.10.1980 (oznámenie. MZV SR č. 119/2001 Z.z.), Európsky dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti a o obnove starostlivosti o deti (ozn. MZV SR č.366/2001 Z.z.),

⁴ Nariadenie Rady (ES) č.2201/2003 z 27.11.2003 a Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí

⁵ Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach, Haag 29.5.1993 (ozn. MZV SR č.380/2001 Z.z.)

výživného pre maloleté deti, ako aj pre plnoletých oprávnených, voči ktorým trvá vyživovacia povinnosť od povinných osôb žijúcich v zahraničí.⁶

28. Centrum plní i úlohy Medzinárodnej sociálnej služby – je jej korešpondentom. Súčasný programy Medzinárodnej sociálnej služby v rámci ochrany detí a rodiny sa týkajú ochrany detí a rodín v medzištátnych adopciách za účelom rozvoja medzinárodne zaužívaných štandardov, poskytovania maximálnej starostlivosti a ochrany opusteným deťom a deťom, ktoré boli odobraté rodičom a ak je to možné, zabezpečiť spájanie odlúčených rodín⁷.

29. Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach (ďalej len „dohovor o osvojeniach“) nadobudol platnosť pre Slovenskú republiku dňa 1.10.2001. Podľa článku 6 je centrum určené vládou Slovenskej republiky za ústredný orgán na vykonávanie úloh, ktoré ukladá dohovor o osvojeniach.

30. V súlade s článkom 2 dohovoru o osvojeniach, centrum plní funkciu ústredného orgánu, ak je Slovenská republika:

- a) štátom pôvodu - zahraničný žiadateľ si môže osvojiť dieťa s obvyklým pobytom na území Slovenskej republiky,
- b) prijímajúcim štátom - slovenský žiadateľ si môže osvojiť dieťa s obvyklým pobytom v cudzine.

31. Centrum ako ústredný orgán štátu pôvodu plní tieto úlohy

- a) spolupracuje so zahraničnými ústrednými orgánmi a dojednáva administratívne postupy pre uskutočnenie medzištátnych osvojení podľa dohovoru o osvojeniach formou protokolu o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach,
- b) monitoruje a porovnáva aktuálnu právnu úpravu v jednotlivých spolupracujúcich štátoch s ohľadom na právny poriadok Slovenskej republiky,
- c) sleduje dodržiavanie uzatvorených protokolov o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach a prijíma vhodné opatrenia na odstránenie ich nedostatkov,
- d) prijíma a posudzuje žiadosti zahraničných žiadateľov o medzištátne osvojenie podľa dohovoru o osvojeniach a podľa dohodnutých postupov,
- e) vedie evidenciu žiadostí a zoznam zahraničných žiadateľov o medzištátne osvojenia,
- f) vedie prehľad detí, ktorým možno sprostredkovať medzištátne osvojenie, posudzuje a zabezpečuje kompletnosť dokumentácie týchto detí,

⁶ Nariadenie Rady (ES) č.44/2001 z 22.12.2000, Dohovor o vymáhaní výživného v cudzine, New York, 20.6.1956 (vyhl. č. 33/1959 Zb.), Dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí o vyživovacej povinnosti, Haag, 2.10.1973 (vyhl.č.132/1976 Zb.), Dohovor o uznaní a vykonateľnosti rozhodnutia o vyživovacej povinnosti k deťom, Haag, 15.4.1958 (vyhl.č. 14/1974 Zb.),

⁷ Programy Medzinárodnej sociálnej služby môžu byť nasmerované aj na sociálnu prácu v školách, vyživovaciu povinnosť voči deťom, predmanželskú a manželskú poradňu v prípadoch, keď osoby, príp. manželia pochádzajú z rôznych kultúr a pomoc v rozvodovom konaní, hľadanie stratených členov rodiny alebo na zisťovanie biologických koreňov, zabezpečenie rodinných stretnutí alebo repatriácie osôb, poskytovanie právnej pomoci uchádzačom o azyl, najmä opusteným deťom, prácu s migrujúcimi menšinami a získavanie dokumentov

- g) za účelom sprostredkovania nadviazania osobného vzťahu medzi dieťaťom a zahraničným žiadateľom vyberá najvhodnejšieho zahraničného žiadateľa o osvojenie; na tento účel zriaďuje poradné orgány,
- h) organizuje v spolupráci s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, detskými domovmi a ďalšími zúčastnenými subjektmi nadviazanie osobného vzťahu medzi dieťaťom a zahraničným žiadateľom,
- i) koordinuje a dohliada na celý priebeh medzištátnych osvojení,
- j) prijíma opatrenia na získanie povolenia za účelom vycestovania dieťaťa zo Slovenskej republiky do prijímajúceho štátu v cudzine,
- k) sleduje vývin dieťaťa zverenieho do predosvojiteľskej starostlivosti alebo osvojeného do cudziny podľa dohovoru o osvojeniach prostredníctvom partnerských ústredných orgánov alebo akreditovaných inštitúcií prijímajúcich štátov,
- l) prijíma, posudzuje a vyhodnocuje sociálne správy o začleňovaní dieťaťa zverenieho alebo osvojeného do cudziny podľa dohovoru o osvojeniach,
- m) udeľuje súhlas na osvojenie dieťaťa podľa dohovoru o osvojeniach a podľa Zákona o rodine,
- n) informuje osvojiteľov o majetkových pomeroch dieťaťa po doručení právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu o osvojení dieťaťa.

32. Centrum je tiež orgánom príslušným podľa článku 23 dohovoru o osvojeniach na vydávanie osvedčenia. Pri uplatňovaní dohovoru o osvojeniach sa dôsledne dodržiava princíp subsidiarity vyjadrený v článku 21 písm. b) dohovoru. Medzištátne osvojenia sa môžu uskutočniť iba vtedy, ak príslušné orgány nenájdu pre dieťa vhodné náhradné rodinné prostredie v Slovenskej republike.

33. Centrum spolupracuje s partnerskými ústrednými orgánmi a akreditovanými inštitúciami len tých krajín, ktoré sú zmluvnými štátmi dohovoru o osvojeniach. Individuálne medzištátne osvojenia bez súhlasu centra sú neprípustné. Pri sprostredkovaní medzištátneho osvojenia vykonávajú orgány SPODaSK a detské domovy úlohy stanovené osobitným zákonom. Za zákonom stanovených podmienok môže úlohy v medzištátnom osvojení plniť aj akreditovaný subjekt.

34. Postupu podľa dohovoru o osvojeniach podliehajú aj tie prípady medzištátneho osvojenia dieťaťa, ak žiadateľ je občanom Slovenskej republiky, ale jeho obvyklý pobyt je v cudzine.

35. Centrum poskytuje bezplatnú právnu pomoc v celom procese medzištátneho osvojenia. ÚPSVaR a detské domovy poskytujú bezplatné odborné sociálne poradenstvo.

36. Centrum v spolupráci s príslušným orgánom prijímajúceho štátu po vycestovaní dieťaťa do prijímajúceho štátu budúcich osvojiteľov, sleduje jeho začleňovanie do nového rodinného prostredia formou sociálnych správ, ktoré sú do centra zasielané pravidelne z prijímajúceho štátu.

III.

Trestné/ Procesné postupy (články 4 – 7)

Článok 4

37. Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov („ďalej len „Trestný poriadok“) príslušnosť súdu vymedzuje ako pôsobnosť konkrétneho súdu, ktorý má v danej veci konať a rozhodovať. Podľa Trestného zákona sa posudzuje trestnosť činu, ktorý bol spáchaný na území Slovenskej republiky, sčasti na území Slovenskej republiky, ak porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného záujmu Trestným poriadkom nastalo alebo malo nastat' celkom alebo sčasti mimo územia alebo mimo územia Slovenskej republiky, ak tu malo nastat' porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom alebo ak tu mal nastat' aspoň sčasti následok. Taktiež do pôsobnosti jurisdikcie súdov patrí posudzovanie trestného činu, ktorý bol spáchaný mimo územia Slovenskej republiky na palube lode plávajúcej pod štátnou vlajkou Slovenskej republiky alebo na palube lietadla zapísaného v registri lietadiel Slovenskej republiky.

Článok 5

38. Trestné činy uvedené v článku 3 ods. 1 opčného protokolu sa považujú za trestné činy podliehajúce vydaniu, ktorým je upravená príslušnosť na prijatie žiadosti o vydanie zaslanej z cudziny. Toto konanie sa spravuje ustanoveniami Trestného poriadku, ktoré definujú extradičné trestné činy nasledovne: „ Vydanie osoby do cudziny je prípustné, ak skutok, pre ktorý sa vydanie žiada, je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky trestným činom a horná hranica trestu odňatia slobody, ktorý sa môže uložiť pre tento trestný čin podľa právneho poriadku Slovenskej republiky, je najmenej jeden rok. Vydanie osoby do cudziny na výkon už uloženého trestu odňatia slobody pre trestný čin podľa predchádzajúcej vety je prípustné, ak uložený trest, ktorý má byť vykonaný, alebo jeho zvyšok je najmenej štyri mesiace. Viaceré tresty alebo nevykonané zvyšky viacerých trestov sa spočítajú.“ Trestný poriadok ďalej upravuje podmienky a prekážky vydania a všetky formálne a materiálne náležitosti, ktoré podliehajú vydávaniu a právnym vzťahom s ním súvisiacimi.

Článok 6

39. Piata hlava Trestného poriadku v ustanoveniach § 531 – 552 vymedzuje právnu pomoc vo vzťahu k cudzine vo vlastnom (užšom) zmysle. Táto úprava je koncipovaná a historicky vychádza z použitia občianskoprávných noriem (t.j. zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov). Ustanovenia definujú predmet právnej pomoci na účely medzinárodnej spolupráce v trestných veciach. Účelom právnej pomoci je zabezpečiť dôkaz alebo vykonať úkon na území iného štátu, ktorý nemožno vykonať na území dožadujúceho štátu. Týmto ustanoveniami je spravovaný najmä postup pri absencii medzinárodnej zmluvy uzatvorenej medzi Slovenskou republikou a iným dožadujúcim štátom. V prípade existencie medzinárodnej zmluvy majú ustanovenia prednosť pred zákonnými ustanoveniami (§ 478 Trestného poriadku), okrem prípadu ak ide o imperatívne zákonné ustanovenia (§ 532 ods. 2 Trestného poriadku) alebo zákonné ustanovenia upravujúce pôsobnosť slovenských orgánov (§ 538, § 539, § 543 Trestného poriadku a pod.).

Článok 7

40. Opatrenia na zhabanie a konfiškáciu majetku sú predmetom medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky na úrovni OECD, OSN, Rady Európy a Európskej únie. Na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky bola vytvorená Medzirezortná pracovná skupina pre transpozíciu Rámcových rozhodnutí Rady EÚ, ktorej primárnym cieľom je

príprava zákonov, ktorými bude do právneho poriadku Slovenskej republiky implementované Rámcové rozhodnutie rady EÚ (2005/214/SVV) o uplatnení zásady vzájomného uznávania na peňažné sankcie a Rámcové rozhodnutie Rady EÚ (2006/783/SVV) o uplatnení zásady vzájomného uznávania na príkazy konfiškácie. Pracovná skupina plní pridelené úlohy a definuje rozsah legislatívnych zmien v súvislosti s transpozíciou, ktorých výstupom bude legislatívny návrh zákona o peňažných sankciách a príkaze na konfiškáciu.

41. Opatrenia na zhabanie a konfiškáciu majetku sú v Trestnom zákone upravené v § 56 a 57 (Peňažný trest) v § 58 a 59 (Trest prepadnutia majetku) a § 60 (Trest prepadnutia veci), ktorým možno postihnúť aj príjmy páchatel'a z trestnej činnosti. Trestný zákon umožňuje taktiež uložiť páchatel'ovi trestného činu ochranné opatrenie – zhabanie veci podľa §33 písm. e) za splnenia zákonných podmienok.

IV.

Ochrana práv detských obetí (články 8 a 9)

Článok 8

42. Upravuje skôr aplikačné inštrumenty a mechanizmy, ktoré pôsobia pro futuro na zabezpečenie práv dieťaťa a zabezpečenie mimoriadneho zaobchádzania s dieťaťom počas trestného procesu, kde sa na dieťa pozerá ako na osobou obzvlášť zraniteľnú.

43. Podľa zákona o SPODaSK sú všetky subjekty, ktoré vykonávajú opatrenia SPODaSK povinné dbať na to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu alebo porušovaniu práv dieťaťa, všetky tieto subjekty sú podľa tohto zákona povinné zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho a ochranu jeho právom chránených záujmov, pri rešpektovaní jeho práv priznaných dohovorom. Každý je povinný upozorniť orgán SPODaSK na porušovanie práv dieťaťa. Dieťa má právo požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv orgán SPODaSK, iný štátny orgán, ktorý je príslušný chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa, zariadenie, obec, vyšší územný celok, akreditovaný subjekt, školu, školské zariadenia poskytovateľa zdravotníckej starostlivosti, pričom všetky tieto subjekty sú povinné poskytnúť dieťaťu okamžitú pomoc pri ochrane jeho života a zdravia, vykonať opatrenia na zabezpečenie jeho práv a právom chránených záujmov, a to i sprostredkovaním takejto pomoci. To platí aj vtedy ak dieťa nemôže vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť požiadať o pomoc samo, ale prostredníctvom tretej osoby.

44. Orgán SPODaSK vykonáva opatrenia alebo zabezpečuje vykonávanie opatrení v spolupráci so subjektmi, ktoré pôsobia v danom regióne a špecificky sa venujú ochrane a pomoci obetiam obchodu s deťmi, detskej prostitúcie a detskej pornografii, alebo zabezpečujú činnosť na výkon rozhodnutia súdu na základe udelenej akreditácie, alebo vykonáva opatrenia v spolupráci s akreditovaným subjektom, pričom plní úlohu koordinátora. Orgán SPODaSK pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí pre obeť obchodovania s deťmi, detskej prostitúcie a detskej pornografii postupuje podľa zákona SPODaSK, zákona o rodine a ďalších platných právnych noriem, ako i v súlade s medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Článok 8 ods. 1, písm. a)

45. Trestný poriadok v § 135 upravuje ochranný prístup vo vzťahu k obetiam tak, aby trestné konanie nezhoršilo prežitú traumu dieťaťa. Ak je svedok, osoba mladšia ako 15 rokov, vypočúvaná o veciach, ktorých oživovanie v pamäti by vzhľadom na jej vek mohlo nepriaznivo ovplyvňovať jej duševný a mravný vývoj, treba výsluch vykonávať obzvlášť

ohl'aduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať. K výsluchu sa priberie pedagóg, iná osoba majúca skúsenosti s výchovou mládeže alebo znalec, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu a stupeň duševného vývoja vypočúvanej osoby prispeje k správne mu vedeniu výsluchu. Ak to môže prispieť k správne mu vykonaniu výsluchu, prizve sa k výsluchu aj zákonný zástupca.

46. V ďalšom konaní má byť taká osoba vypočúvaná znova len v nevyhnutných prípadoch, v prípravnom konaní len sú súhlasom prokurátora. V konaní pred súdom možno na podklade rozhodnutia súdu vykonať dôkaz prečítaním zápisnice.

47. Ak ide o trestný čin spáchaný voči blízkej osobe alebo zverenej osobe alebo je zrejmé z okolností prípadu, že opätovná výpoveď osoby mladšej ako 15 rokov môže byť ovplyvnená, alebo je odôvodnený predpoklad, že výsluch by mohol ovplyvňovať duševný a mravný vývoj tejto osoby, výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení určených na prenos zvuku a obrazu tak, aby taká osoba mohla byť v ďalšom konaní vypočutá len výnimočne. Ďalší výsluch takejto osoby sa v prípravnom konaní môže vykonať len so súhlasom jej zákonného zástupcu alebo opatrovníka v prípade, v ktorom zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva.

48. § 230 Trestného poriadku zabezpečuje účinné vyšetrowanie dozorom prokurátora. Prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní, pričom v uvedenom paragrafe sú uvedené oprávnenia, ktoré môže prokurátor pri výkone tohto dozoru vykonávať. Podľa ustanovenia § 210 obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrowania alebo skráteneho vyšetrowania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prieťahy alebo iné nedostatky vo vyšetrowaní alebo v skrátene m vyšetrowaní.

Článok 8 ods. 1, písm. b)

49. Siedmy diel Trestného poriadku v § 46 až 48 upravuje oprávnenia poškodeného. Informovanosť dieťaťa o jeho právach a postavení v trestnom konaní sa realizuje prostredníctvom zákonných zástupcov dieťaťa, ktorými môže byť rodič alebo kolízny opatrovník v súlade s § 31 zákona o rodine alebo ÚPSVaR v rámci sociálnej kurately detí podľa § 16 a 17 zákona o SPODaSK.

Článok 8 ods. 1 písm. c)

50. V trestnom práve procesnom Slovenskej republiky je aplikovaná zásada, že aj v prípade, keď je stranou konania dieťa, uplatnia sa všeobecné princípy, ak právna úprava neobsahuje osobitné ustanovenia.

51. Podľa § 49 Trestného poriadku orgán činný v trestnom konaní je povinný už pri prvom kontakte s poškodeným poskytnúť mu v písomnej forme informácie o jeho právach v trestnom konaní a o organizáciách na pomoc poškodeným, vrátane služieb nimi poskytovaných. Zároveň sú orgány činné v trestnom konaní a súd povinné maloletého o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie. Okrem ustanovení na ochranu práv maloletých poškodených citovaných vo východiskovej správe sú významné aj ustanovenia § 249 a § 250 Trestného poriadku umožňujúce výnimky zo zásady verejnosti hlavného pojednávania v záujme svedka, prípadne ochrany mravnosti alebo integrity zúčastnených. Dôležitým je aj ustanovenie § 46 ods. 8 Trestného poriadku (právo na informáciu poškodeného o prepustení páchatel'a z väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody

na slobodu, alebo o úteku z týchto zariadení) a ustanovenie § 80 Trestného poriadku (možnosť uloženia primeraných obmedzení napr. zákaz priblížiť sa k obeti).

52. V súlade s § 43 ods. 1 zákona o rodine maloleté dieťa, ktoré je schopné s ohľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, má právo vyjadrovať ho slobodne vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

53. V podmienkach zákona o SPODaSK orgán SPODaSK pri vykonávaní opatrení SPODaSK pre maloleté dieťa postupuje v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Ochrana práv a právom chránených záujmov rešpektuje skutočnosť, že je potrebné zisťovať názor dieťaťa, a tento zisťuje prostredníctvom orgánu SPOD a SK odborníka na poradenstvo v danej oblasti resp. psychológa, a to priamo pri pohovore s dieťaťom, pričom je povinný poskytnúť dieťaťu potrebnú pomoc na uľahčenie priebehu zisťovania jeho názoru na vec v prostredí vhodnom alebo utvorenom na tento účel.

54. Zakotvenie možnosti dieťaťa vyjadriť sa priamo v konaní samo o sebe ešte neposkytuje záruku dostatočnej ochrany jeho práv. Aj keď pri rozhodovaní súd prihliada na výslovný prejav vôle dieťaťa, nemožno sa uspokojiť len s jeho vypočutím. Za tým účelom vnútroštátne právne predpisy upravujú inštitút zákonného zástupcu alebo opatrovníka. Jeho účasť a vypočutie v každom konaní, ktorého účastníkom je maloleté dieťa, je obligatórna a má za cieľ hájiť záujem dieťaťa.

Článok 8 ods.1, písm. d)

55. Podporné služby počas celého právneho procesu sa vykonávajú prostredníctvom prizvania orgánu SPODaSK, pedagóga, detského psychológa alebo lekára.

56. Orgán SPODaSK:

- Poskytuje sociálne poradenstvo a informácie o orgánoch a organizáciách, ktoré v danej oblasti pôsobia (o dostupnosti zdravotníckych, sociálnych služieb a ostatnej pomoci na zabezpečenie náležitej a promptnej ochrany a pomoci).
- Spolupracuje s orgánmi činnými v trestnom konaní, zastupuje maloleté deti a plní funkciu opatrovníka v takomto konaní, poskytuje podporu počas trestného stíhania a súdneho procesu.
- V rámci preventívnej a vyhľadávacej činnosti venuje pozornosť rizikovým skupinám a rizikovým životným situáciám.
- Spolupracuje s profesionálnymi a mimovládnyimi organizáciami pôsobiacimi v danej oblasti (ako sú súdy, polícia, prokuratúra, školy, školské zariadenia, obce, vyššie územné celky, akreditované subjekty, ako i s ďalšími právnickými a fyzickými osobami).
- Sprostredkováva účasť na programoch zameraných na pomoc obetiam nelegálneho obchodovania.

57. Pri plnení týchto opatrení orgán SPODaSK úzko spolupracuje s referátom poradensko - psychologických služieb (§ 73 ods. 2 písm. b/10 zákona o SPODaSK), ktorý poskytuje odbornú poradenskú a psychologickú pomoc, prevenciu sociálno-patologických javov, a ktorému bolo do popisu pracovných činností explicitne zaradené psychologické poradenstvo poskytované obetiam násilia. Ich vzájomnou spoluprácou je zabezpečené prepojenie

poradenstva a terénnej sociálnej práce, ako i psychologická pomoc pri sanácii biologickej rodiny. Pre zamestnancov referátov poradensko-psychologických služieb bol spracovaný „Metodický pokyn k vypracovaniu správ pre psychológov a iných odborných zamestnancov referátov poradensko-psychologických služieb“. Referáty poradensko-psychologických služieb v rámci svojej činnosti v prípade potreby špecializovanej intervencie taktiež odporúčajú špecializované služby odborníkov.

Článok 8 ods. 1, písm. e)

58. Ochrana súkromia a identity u detských obetí je upravená v § 6 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý stanovuje, že orgány činné v trestnom konaní a súd dbajú na to, aby nezverejňovali chránené osobné údaje ani skutočnosti súkromného charakteru, najmä rodinného života, obydlika a korešpondencie, ktoré s trestnou činnosťou nesúvisia, pričom sa osobitne dbá na záujmy maloletých, mladistvých a poškodených, ktorých osobné údaje sa nezverejňujú.

59. Uskutočňuje sa prostredníctvom vyšetrovateľa a v spolupráci s poriadkovou políciou, za podpory dozorujúceho prokurátora. Je možné využiť aj inštitút chráneného a utajeného svedka, prípadne poskytnúť ochranu prostredníctvom umiestnenia do azylových domov.

Článok 8 ods. 1, písm. f)

60. Ochranu detských obetí možno zabezpečiť aj prostredníctvom zákon č. 491/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 15. decembra 2008 („ďalej len zákon o Policajnom zbore“). Tento v ustanovení § 27a upravuje oprávnenie policajta vykázat' zo spoločného obydlika osobu, u ktorej možno na základe zistených skutočností očakávať útok na život, zdravie, slobodu alebo zvlášť závažný útok na ľudskú dôstojnosť ohrozenej osoby, najmä vzhľadom na predchádzajúce takéto útoky; súčasťou vykázania zo spoločného obydlika je aj zákaz vstupu vykázanej osobe do spoločného obydlika počas 48 hodín od vykázania. Policajt je oprávnený vykázat' zo spoločného obydlika takúto osobu aj počas jej neprítomnosti. Ak je ohrozenou osobou dieťa, kópia záznamu sa zašle orgánu SPODaSK.

61. Predbežným opatrením v súlade s § 76 ods. 1 písm. g) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) môže súd nariadiť účastníkovi, aby nevstupoval dočasne do domu alebo bytu, v ktorom býva osoba, vo vzťahu ku ktorej je dôvodne podozrivý z násillia. O takomto predbežnom opatrení rozhodne súd najneskôr do 48 hodín od doručenia návrhu, ktorý má všetky zákonom požadované náležitosti.

62. Poskytovanie ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi vrátane obetí sexuálneho vykorisťovania umožňuje taktiež nariadenie ministra vnútra SR č. 47/2008 o zabezpečení programu podpory a ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi, ktoré ustanovuje podmienky poskytovania podpory a pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi a zabezpečenia ochrany ich základných ľudských práv, slobôd a dôstojnosti.

63. V závažnejších prípadoch sa dá postupovať v zmysle opatrení na ochranu svedka k lepšiemu utajeniu identity detských obetiam a ich svedkov a využiť inštitút utajeného svedka podľa Trestného poriadku.

Článok 8 ods. 1, písm. g)

64. Ustanovenia Trestného poriadku zabezpečujú, aby sa trestné konanie vykonalo bez neodôvodneného odkladu. V § 2 základné zásady trestného konania, sa v ods. 6 uvádza, že orgány činné v trestnom konaní a sudy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene. V ods. 10 sa uvádza, že orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. V § 201 ods. 2 sa uvádza, že policajt postupuje vo vyšetrovaní alebo v skrátanom vyšetrovaní tak, aby čo najrýchlejšie zadovážil podklady na objasnenie skutku v rozsahu potrebnom na posúdenie prípadu a zistenie páchatel'a trestného činu.

Násilie páchané v rodinách, týrané, zanedbávané a zneužívané deti

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným

65. V súlade s plnením úloh Programu prevencie kriminality v pôsobnosti rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny na roky 2008-2010 v oblasti násilia páchaného v rodinách, týraných, zanedbávaných a zneužívaných detí, ÚPSVaR v roku 2008 na základe dôvodného podozrenia vykonávali opatrenia SPODaSK celkom v 609 prípadoch. Vykonávanie opatrení SPODaSK je zamerané na poskytovanie sociálneho poradenstva, terénnu sociálnu prácu, a prostredníctvom referátu poradensko-psychologických služieb sa poskytuje najmä psychologické poradenstvo a psychologická pomoc pri sanácii biologickej rodiny v rámci pomoci obetiam násilia. Ambulantná starostlivosť bola poskytnutá v 252 prípadoch a v 38 prípadoch bola poskytnutá pobytová starostlivosť.

66. Pri výkone opatrení orgán SPODaSK úzko spolupracoval s políciou, súdom, prokuratúrou, školou, školskými zariadeniami, obcami, vyššími územnými celkami, akreditovanými subjektami, zdravotníckymi zariadeniami, ako i ďalšími právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi v danej oblasti. Na podnet orgánu SPODaSK bolo v 111 prípadoch začaté trestné stíhanie v trestných veciach týrania a sexuálneho zneužívania maloletých detí. V trestnom konaní plnil orgán SPODaSK funkciu opatrovníka v 261 prípadoch.

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným		I. r.	Fyzické týranie	Psychické týranie	Sexuálne zneužívanie	Šikanovanie	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Spolu	
Počet evidovaných detí	spolu	1	245	164	152	36	12	609	
	v tom	do 6r.	2	67	29	15	0	1	112
		do 15 r.	3	136	98	116	28	11	389
		do 18 r.	4	42	37	21	8	0	108
Počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	5	51	15	34	0	11	111	
Deti, ktorým bol orgán SPODaSK ustanovený za opatrovníka v trestnom konaní (z r. 1)		6	x	x	x	x	X	261	
Vybrané	Ambulantná starostlivosť	7	x	x	x	x	X	252	

formy poskytnutej pomoci (počet detí z r.1)	Pobytová starostlivosť		8	x	x	x	x	X	38
	z toho	zariadenia	9	x	x	x	x	X	49
		krízové stredisko z r. 9	10	x	x	x	x	X	16
	Náhradná rodinná starostlivosť		11	x	x	x	x	X	19

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Obete sexuálneho zneužívania vrátane prostitúcie a pornografie, ktorým bola poskytnutá pomoc. Porovnanie podľa veku a pohlavia (CH-chlapci, D-dievčatá)

Sexuálne zneužívanie detí

Rok	CH do 6r.	CH do 15r.	CH do 18r.	D do 6r.	D do 15r.	D do 18r.
2004	6	18	0	9	12	17
2005	3	6	1	11	104	16
2006	2	12	1	12	96	36
2007	1	11	0	10	113	20
2008	4	15	9	11	101	12

Obete zneužívania (fyzické týranie, psychické týranie, sexuálne zneužívanie, šikanovanie, využívanie na komerčné účely)

Využívanie detí na komerčné účely, šikanovanie, psychické, fyzické a sexuálne zneužívanie detí

Rok	CH do 6r	CH do 15r	CH do 18r	D do 6r	D do 15r	D do 18r
2004	11	34	7	15	31	11
2005	54	231	50	69	286	82
2006	53	209	63	56	265	73
2007	79	202	45	54	277	89
2008	52	160	57	60	229	51

67. V prípade trestných činov spáchaných voči blízkej osobe alebo zverenej osobe, ak je poškodeným maloletá osoba, sa za opatrovníka ustanoví najmä štátny orgán (orgán SPODaSK) alebo poverený zástupca organizácie na pomoc poškodeným.

68. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny má zastúpenie v expertnej skupine pre prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a rodinách pri Rade vlády SR pre prevenciu kriminality a v minulom roku participovalo na príprave priorit „Národného akčného plánu pre prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2009-2012“. Taktiež sa Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny zúčastnilo na výskume „Spôsoby implementácie EÚ direktív v násilí na deťoch, mladých ľuďoch a ženách“. Cieľom tohto výskumu bolo v členských štátoch Európskej únie posilniť a harmonizovať implementáciu politiky Európskej únie voči násilium prostredníctvom praxe odporúčaní. Výsledky budú na Slovensku prezentované v roku 2009.

69. OSP v § 75a ustanovuje, že ak sa ocitne maloleté dieťa bez akejkoľvek starostlivosti alebo ak je jeho život, zdravie alebo priaznivý vývoj vážne ohrozený alebo narušený, súd bez

návrhu alebo na návrh orgánu SPODaSK podľa osobitných predpisov predbežným opatrením nariadi, aby bolo maloleté dieťa dočasne zverené do starostlivosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorú v uznesení určí. V takom prípade rozhodne najneskôr do 24 hodín od doručenia návrhu, ktorý má zákonom stanovené náležitosti. Takéto uznesenie o predbežnom opatrení je vykonateľné dňom jeho nariadenia. Zariadeniami na výkon rozhodnutia súdu o predbežnom opatrení sú detské domovy a krízové strediská.

Článok 8 ods. 2

70. Trestný zákon nevyžaduje podmienku zistenia veku poškodeného, pre začatie trestného stíhania u trestných činov. Pri posudzovaní veku s ohľadom na to, či sa jedná o príťažujúcu okolnosť uvedenú v kvalifikovanej skutkovej podstate trestného činu, napríklad ak je čin spáchaný na chránenej osobe, sa trestné stíhanie týmto neodďaľuje ani nepredlžuje.

Článok 8 ods. 3

71. Upravuje uprednostňovanie záujmov ochrany detí v trestnom procese, ktorý sa dosahuje špeciálnym prístupom k dieťaťu ako k osobe poškodenej. Špecifiká sú vo výpovedi, kde dieťa nedokáže rozprávať o prežitých udalostiach, ktoré mu spôsobili traumy, tak plynulo ako dospelý človek a prežité veci zatláča do podvedomia. K tomuto je treba špeciálne vyškolených vyšetrovateľov pre prácu s deťmi a na vypočutie k trestným činom, tak ako je uvedené v ods. 4.

Článok 8 ods. 4

72. V rámci Národného projektu NP XIV „Cieľené vzdelávanie zamestnancov ÚPSVaR“ v oblasti identifikácie obetí obchodovania s ľuďmi, komunikácie a výkonu opatrení SPOD a SK sa v roku 2008 uskutočnilo vzdelávanie pre 120 zamestnancov ÚPSVaR. Ďalšia séria vzdelávacích aktivít sa uskutočnila v spolupráci s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu a Ministerstvom vnútra SR. Vzdelávania sa zúčastnilo 77 zamestnancov ÚPSVaR.

73. Zo strany Prezídia Policajného zboru sa vzdelávanie vykonáva pravidelne, minimálne raz ročne formou inštruktážno-metodického zamestnania (IMZ) pracovníkov polície zaradených na úseku problematiky mládeže. Takisto policajti vykonávajú prednášky pre občianske združenia zaoberajúce sa touto problematikou, ale aj pre štátne inštitúcie ako napríklad pracovníkov z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva školstva SR.

Článok 8 ods. 6

74. Uvádza, že žiadne z ustanovení článku sa nebude interpretovať tak, aby bránilo uplatneniu práv alebo porušovalo práva obvinených na spravodlivé a nestranné súdne konanie. Trestný poriadok stanovuje uplatňovanie práv, spravodlivé a nestranné súdne konanie pre všetkých účastníkov konania, teda aj pre obvineného.

Článok 9 ods. 1

75. Dňa 28. januára 2009 uznesením č. 94 vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán pre deti na roky 2009 – 2012, ktorý systematicky nadväzuje na Národný akčný plán pre deti, schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 837 zo 7. augusta 2002 na obdobie rokov 2002 – 2005 a zo stručného zhodnotenia pokroku v rokoch 2005- 2007.

76. Slovenská republika reagovala taktiež na nepriaznivý vývoj v oblasti obchodovania s ľuďmi komplexnou trestno-právnou úpravou vychádzajúc z medzinárodných dokumentov,

aktívnym prístupom k medzinárodnej spolupráci, ale aj výrazným posunom v oblasti odhaľovania obchodovania s ľuďmi, v preventívnych aktivitách a v starostlivosti o obeť.

77. Uznesením vlády SR č. 3 z 11. januára 2006 bol prijatý Národný akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2006 a 2007, ktorý určoval kľúčové oblasti stratégie boja proti obchodovaniu s ľuďmi najmä za účelom sexuálneho vykorisťovania. Jednou z oblastí bolo informovanosť a vzdelávanie pracovníkov orgánov činných v trestnom konaní, súdov, pracovníkov štátnej správy a samosprávy. Cieľom bolo dosiahnutie profesionálneho prístupu zainteresovaných profesií pri odhaľovaní a vyšetrowaní trestných činov obchodovania s ľuďmi, pri poskytovaní pomoci obetiam a realizovaní preventívnych opatrení. Jedna z úloh Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi bolo vytvorenie pracovnej skupiny, ktorá pod gestorstvom úradu boja proti organizovanej kriminalite Prezídia Policajného zboru, za účasti úradu justičnej a kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru, Akadémie Policajného zboru a Generálnej prokuratúry SR vypracovala v priebehu roku 2007 metodickú pomôcku „vyšetrowanie trestných činov obchodovania s ľuďmi“ najmä za účelom sexuálneho vykorisťovania, ktorá poskytuje vyšetrowateľom PZ návod, ako postupovať v rámci platnej legislatívy pri vyšetrowaní jednotlivých prípadov uvedenej trestnej činnosti.

78. Uznesením vlády SR č. 251 z 23 apríla 2008 bol schválený Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2008 – 2010 (ďalej len „národný program“), ktorého cieľom je zabezpečiť komplexnú a účinnú národnú stratégiu boja proti obchodovaniu s ľuďmi (ďalej len „národná stratégia“), ktorá podporuje rozvoj vzájomného porozumenia a koordinovanej činnosti všetkých zainteresovaných subjektov v rámci eliminácie rizík a predchádzania spáchaniu trestného činu obchodovania s ľuďmi, ako aj pri vytváraní podmienok pre poskytovanie podpory a pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi a zabezpečenia ochrany ich ľudských práv a dôstojnosti, vrátane dosahovania pokroku v oblasti ochrany práv detí uznaných Dohovorom o právach dieťaťa.

79. Uznesením vlády SR č. 192 z 26. 3 . 2008 bol schválený Národný program starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike, v ktorom sa venuje pozornosť aj násiliu páchanom na deťoch, jeho následkom na psychickom a fyzickom vývoji dieťaťa. Jednou z úloh vyplývajúcich z NPDD je prostredníctvom všeobecne záväzných právnych predpisov povinnosť zdravotníckych pracovníkov ohlasovať prípady sexuálneho zneužívania detí, na základe ktorej sa v súčasnosti pripravuje v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o povinnosti neodkladne hlásiť podozrenie na sexuálne zneužívanie dieťaťa.

80. V súvislosti s prioritou zvýšenie bezpečnosti miest je možné uviesť, že nová právna úprava sociálnych služieb (účinná od 1. januára 2009) okrem rôznych sociálnych služieb na podporu rodiny s deťmi, na zabezpečenie základných životných podmienok a nízkoprahových sociálnych služieb, utvára z pohľadu prevencie kriminality priestor na významné podporné opatrenia - komunitný rozvoj a rozvoj komunitnej práce. Na podporu prevencie viktimácie a pomoci obetiam zločinu boli upravené podmienky poskytovania konkrétnych druhov a foriem sociálnych služieb na pomoc v krízových životných situáciách, vrátane sociálnych služieb pre obeť násilia. Databázu informácií o možnostiach pomoci deťom a rodinám (o subjektoch pôsobiacich v oblasti SPODaSK) vrátane pomoci obetiam trestných činov v jednotlivých územných obvodoch vedú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny.

81. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 445/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

(ďalej len „zákon o sociálnych službách“) je účinný od 1. januára 2009. Ustanovenia § 31 až § 33 zákona o sociálnych službách upravujú sociálne služby na podporu rodiny s deťmi. Konkrétne ide o pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťaťa (terénna sociálna služba) a podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života (ambulantná alebo terénna sociálna služba), zariadenie dočasnej starostlivosti o deti a o nízkoprahové centrum pre deti a rodinu.

82. Podmienky pre komunitný rozvoj a rozvoj komunitnej práce sú upravené v šiestej časti zákona o sociálnych službách, kde je o. i. upravená i povinnosť obce utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja, komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu, v rámci ktorej je možné zriaďovať i komunitné centrá. Je tu tiež upravená povinnosť vypracovávať komunitný plán rozvoja sociálnych služieb a koncepciu rozvoja sociálnych služieb obcou a vyšším územným celkom, spolupráca pri spracovávaní uvedených dokumentov s inými zainteresovanými subjektmi, základný obsah dokumentov, vrátane ich cieľov, priorít, realizácie, vyhodnocovania a ich zverejňovania.

83. V roku 2008 a 2009 vznikli na každom krajskom riaditeľstve Policajného zboru v SR oddelenia mládeže, ktoré majú v náplni práce zisťovať, odhaľovať, dokumentovať a objasňovať trestnú činnosť mládeže ako i trestné činy porušujúce práva detí uvedené v Národnom akčnom pláne pre deti na roky 2009 – 2012.

84. Od 1. júla 2008 bola pokynom generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 23. júna 2008 por. č. 6/2008 v rezorte prokuratúry zriadená špecializácia prokurátorov na trestnú činnosť mladistvých a trestné činy spáchané na deťoch. Špecializovaní prokurátori patria k osobám s odbornými znalosťami a so životnými skúsenosťami, a sú pravidelne systematicky vzdelávaní v oblasti ľudských práv, najmä práv detí a zaobchádzania s deťmi ako obeťami trestnej činnosti.

Článok 9 ods.2

85. V podmienkach rezortu vnútra sa vzdelávanie a informovanie verejnosti uskutočňuje prostredníctvom oddelení prevencie, ktoré sú zastúpené na každom krajskom riaditeľstve Policajného zboru v Slovenskej republike. Informovanie sa vykonáva formou prednášok a besied na základných a stredných školách, ako aj formou obrazových materiálov (plagáty, brožúrky, CD), vysielaním dokumentov a informatívnych šotov v regionálnych televíziách. Prostredníctvom oddelenia komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru sa realizovali napríklad projekty: Správaj sa normálne, Vieme, že, Policajt môj kamarát, Póla radí deťom, Lumiper a ďalšie.

86. V roku 2008 bolo pre vyšetrovateľov PZ vykonané školenie k problematike boja proti obchodovaniu s ľuďmi, na ktoré boli pozvaní vyšetrovatelia z jednotlivých úradov justičnej a kriminálnej polície krajských a okresných riaditeľstiev PZ v rámci SR, ktorí po ukončení získali diplom za úspešné absolvovanie školenia boja proti obchodovaniu s ľuďmi v rámci spoločného projektu UNODC a Ministerstva vnútra SR „ Reakcia trestno-právneho systému na obchodovanie s ľuďmi.

87. V roku 2008 sa v spolupráci Policajného zboru so štátnou správou a samosprávou uskutočnil Projekt „*Krízová intervencia a sociálna inklúzia obetí obchodu s ľuďmi*“ sa uskutočnil, zameraný na ochranu cieľovej skupiny (študenti 3. - 4. ročníkov stredných škôl) pred obchodovaním s ľuďmi.

88. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy pripravuje a vypracováva právnu úpravu v oblasti ochrany práv dieťaťa. Podieľa sa na informovanosti verejnosti o prípadných legislatívnych zmenách v danej právnej úprave. Prostredníctvom svojich odborov: odboru justičnej spolupráce v trestných veciach pripravuje návrhy dvojstranných a mnohostranných medzinárodných zmlúv o extradícii a iných otázkach právneho styku s cudzinou v trestných veciach, zabezpečuje plnenie úloh vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, zastupuje ministerstvo vo výboroch a pracovných skupinách orgánov EÚ/ES, vedie databázu osôb vydaných do Slovenskej republiky na trestné stíhanie a výkon trestu za trestné činy spáchané na deťoch; odboru zahraničných stykov a ľudských práv zabezpečuje styk ministerstva s medzinárodnými vládnymi a mimovládnymi organizáciami, plní úlohy týkajúce sa otázok ochrany práv dieťaťa, ktoré jej vyplývajú z členstva v Rade Európy, zabezpečuje plnenie úloh ministerstva v oblasti medzinárodnej spolupráce pri ochrane ľudských práv a základných slobôd spojených v úzkej konfrontácii s ochranou práv dieťaťa; a iných orgánov spadajúcich pod správu ministerstva, sa podieľa na vzdelávaní sudcov a ostatných zložiek justičnej spolupráce v trestných veciach a poskytuje súčinnosť iným ministerstvám v otázkach ochrany práv dieťaťa.

Článok 9 ods.3

89. S účinnosťou od 1. 1. 2009, ak orgán SPODaSK pri vykonávaní opatrení podľa zákona o SPOaSK zistí, že dieťa, rodič alebo osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, potrebujú pomoc z dôvodu, že nie sú schopní riešiť problémy v rodine, konflikty v rodine, prispôbiť sa novej situácii v rodine, alebo ak ide o rodinu so špecifickým problémom, a nemožno vykonať iné opatrenia, navrhne ako súčasť vykonávaných opatrení vykonanie alebo zabezpečenie vykonania mediácie, ako odbornej metódy na uľahčenie riešenia konfliktných situácií v rodine, odborných metód na pomoc deťom alebo plnoletým fyzickým osobám, ktoré boli obeťami obchodovania, alebo poradensko-psychologickej pomoci rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách.

Článok 9 ods. 4

90. Odškodnenie osôb poškodených násilnými trestnými činmi upravuje zákon č. 215/2006 Z. z., podľa ktorého o odškodnenie môže požiadať každý občan SR, ktorému vznikla škoda ujmu na zdraví. Za dieťa žiada jeho zákonný zástupca. O odškodnenie možno požiadať, ak v trestnom konaní nadobudol rozsudok alebo trestný rozkaz právoplatnosť a ujma na zdraví nebola poškodenému plne hrazená inak. Poškodenie musí osobe vniknúť v súvislosti s trestným činom.

Článok 9 ods. 5

91. Podľa ustanovení § 368 - 372 Trestného zákona sa výroba, rozširovanie a rovnako aj prechovávanie detskej pornografie, prípadne iných materiálov ohrozujúcich mravnosť považuje za trestný čin.

92. Ustanoveniami piatej časti zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“) je zabezpečená ochrana ľudskej dôstojnosti a ľudskosti, maloletých a právo na opravu v rozhlasovom a televíznom vysielaní. Podľa § 19 ods. 1 zákona o vysielaní a retransmisii programová služba a všetky jej zložky nesmú spôsobom svojho spracovania a svojím obsahom zasahovať do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných, vo vzťahu k maloletým § 19 ods. 2 písm. f) tohto zákona explicitne ustanovuje, že programová služba a všetky jej zložky nesmú nenáležitou formou zobrazovať maloletých, ktorí sú vystavovaní fyzickému alebo psychickému utrpeniu.

93. Vo vzťahu k ochrane maloletých pred nevhodnými obsahmi vo vysielaní § 20 zákona o vysielaní a retransmisii ustanovuje pre vysielateľa povinnosť zabezpečiť, aby sa nevysielali programy alebo iné zložky programovej služby, ktoré môžu narušiť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých, najmä také, ktoré obsahujú pornografiu alebo hrubé, neodôvodnené násilie, a aby programy alebo iné zložky programovej služby, ktoré by mohli ohroziť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých alebo narušiť ich duševné zdravie a emocionálny stav, neboli zaradené do vysielania v čase od 6.00 hod do 22.00 hod.

94. Ochrana maloletých pred nevhodnými obsahmi s ohľadom na osobitosti jednotlivých vekových skupín maloletých a zvýšenie informovanosti verejnosti a rodičov o ponúkaných obsahoch v oblasti audiovizie a vysielania sú zabezpečené prijatím zákona č. 343/2007 Z. z. o podmienkach evidencie, verejného šírenia a uchovávanía audiovizuálnych diel, multimediálnych diel a zvukových záznamov umeleckých výkonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „audiovizuálny zákon“). Prijatím audiovizuálneho zákona bol v podmienkach slovenského mediálneho prostredia dňom 1. januára 2008 ustanovený Jednotný systém označovania audiovizuálnych diel, zvukových záznamov umeleckých výkonov, multimediálnych diel a programov alebo iných zložiek programovej služby vekovou vhodnosťou z hľadiska neprístupnosti, nevhodnosti alebo vhodnosti pre vekové skupiny maloletých do 7, 12, 15 alebo 18 rokov. Podrobnosti o tomto systéme upravuje Vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 589/2007 Z. z., v ktorej sú ustanovené základné a jednotné pravidlá pre hodnotenie obsahov, následnú klasifikáciu a označovanie diel a programov. Označenie programov vo vysielaní grafickými symbolmi umožňuje rodičom a verejnosti ľahšiu orientáciu pri výbere vhodných programov pre jednotlivé skupiny maloletých.

95. Cieľom úpravy je ochrana maloletých pred nevhodnými obsahmi s ohľadom na osobitosti jednotlivých vekových skupín. Nevhodným obsahom pre jednotlivé vekové skupiny do 7, 12, 15 a 18 rokov nie je iba násilie, v závislosti od obdobia vývinu pôsobia jednotlivé obsahy šírené vysielaním či audiovizuálnym priemyslom na perцепčnú, hodnotiacu a emočnú schopnosť dieťaťa odlišne, či už je to násilie, rôzne formy závislosti, sex a erotické témy, vzťahové témy, rizikové situácie, ale aj forma spracovania tej ktorej témy. Z uvedeného dôvodu boli v uvedenej vyhláške stanovené hodnotiace kritériá vhodnosti resp. nevhodnosti alebo neprístupnosti, na základe ktorých sú klasifikované diela, zvukové záznamy a programy, následne sú podľa označované grafickými symbolmi jednotného systému označovania.

96. Podľa audiovizuálneho zákona je prevádzkovateľ audiovizuálneho technického zariadenia (kino) povinný zabezpečiť prístup k informáciám o diele a zverejnenie vekovej vhodnosti resp. nevhodnosti diela, prevádzkovateľ videopožičovne, počítačovej herne alebo mediatéky je povinný zabezpečiť zverejnenie vekovej hranice vhodnosti v katalógu prístupnom verejnosti.

V.

Medzinárodná pomoc a spolupráca (článok 10)

Článok 10 ods. 1

97. Slovenská republika je zmluvnou stranou viacerých multilaterálnych ako aj bilaterálnych zmluvných dokumentov v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach, umožňujúcich extradíciu alebo právnu pomoc, a ktoré sú aplikovateľné na trestné činy

uvedené v tomto protokole, či v oblasti spolupráce pri odhaľovaní, objasňovaní a predchádzaní trestnej činnosti:

1. Európsky dohovor o dohľade nad podmienčne odsúdenými alebo podmienčne prepustenými páchatel'mi (uzavretý 30. 11. 1964, oznámenie č. 412/2003 Z. z.)
2. Európsky dohovor o vydávaní (uzavretý 13. 12. 1957, oznámenie č. 549/1992 Zb.)
3. Dodatokový protokol k Európskemu dohovoru o vydávaní (uzavretý 15. 10. 1975, oznámenie č. 10/1997 Z. z.)
4. Druhý dodatkový protokol k Európskemu dohovoru o vydávaní (uzavretý 17. 3. 1978, oznámenie č. 11/1997 Z. z.)
5. Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach (uzavretý 20. 4. 1959, oznámenie č. 550/1992 Zb.)
6. Dodatokový protokol k Európskemu dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach (uzavretý 17. 3. 1978, oznámenie č. 12/1997 Z. z.)
7. Dohovor o odovzdávaní odsúdených osôb (uzavretý 21. 3. 1983, oznámenie č. 553/1992 Zb.)
8. Európsky dohovor o odovzdávaní trestného konania (uzavretý 15. 5. 1972, oznámenie č. 551/1992 Zb.)
9. Európsky dohovor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (uzavretý 26. 11. 1987, oznámenie č. 26/1995 Z. z.)
10. Európsky dohovor o potlačovaní terorizmu (uzavretý 27. 1. 1977, oznámenie č. 552/1992 Zb.)
11. Dohovor o odovzdávaní osôb odsúdených na trest odňatia slobody na výkon trestu v štáte, ktorého sú štátnymi občanmi (uzavretý 19. 5. 1978, vyhláška č. 123/1980 Zb.)
12. Trestno-právny dohovor o korupcii (uzavretý 27. 1. 1999, oznámenie č. 375/2002 Z. z.)
13. Dohovor o uľahčení prístupu k justičným orgánom v cudzine (uzavretý 25. 10. 1980, oznámenie č. 182/2003 Z. z.)
14. Dohovor o praní špinavých peňazí, vyhľadávani, zhabani a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti (uzavretý 8. novembra 1991, oznámenie č. 109/2002 Z. z. v znení oznámenia č. 76/2004 Z. z. a 549/2006 Z. z.)
15. Dohovor OSN proti nedovolenému obchodovaniu s omamnými a psychotropnými látkami (uzavretý 20. decembra 1988, oznámenie č. 462/1991 Zb.)
16. Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu (uzavretý 15. novembra 2000, oznámenie č. 621/2003 Z. z.)
17. Dohovor o korupcii týkajúcej sa činiteľov Európskych spoločností alebo činiteľov členských štátov Európskej únie (uzavretý 26. mája 1997, oznámenie č. 42/2006 Z. z.)
18. Dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie, vypracovaný Radou v súlade s článkom 34 Zmluvy o Európskej únii, s Protokolom (uzavretý 29. mája 2000, oznámenie č. 572/2006 Z. z.)

98. Ďalšie medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná:

1. Dohovor o právach dieťaťa (otvorený na podpis v New Yorku 20. novembra 1989, oznámenie č. 104/1991 Zb.)
2. Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi, dopĺňujúci Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu (prijatý 15. novembra 2000 v New Yorku, oznámenie č. 34/2005 Z. z.),

3. Dohovor o počítačovej kriminalite (otvorený na podpis v Budapešti 23. novembra 2001, oznámenie č. 137/2008),
4. Dohovor Rady EÚ o boji proti obchodovaniu s ľuďmi (prijatý vo Varšave 16. mája 2005, oznámenie č. 487/2008 Z. z.)
5. Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (uzavretý 19. októbra 1996, oznámenie č. 344/2002 Z. z.),
6. Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (uzavretý 5. októbra 1980 oznámenie č. 119/2001 Z. z.)
7. Európsky dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti a obnove starostlivosti o deti (uzavretý 20. mája 1980, oznámenie č. 366/2001 Z. z.)
8. Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach (uzavretý 29. mája 1993 oznámenie č. 380/2001 Z. z.)

99. V súčasnosti prebieha v Slovenskej republike vnútroštátny legislatívny proces v súvislosti s ratifikáciou Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním (Lanzarote, 25.10.2007).

Článok 10 ods. 2

100. Medzinárodná spolupráca na pomoc deťom sa realizuje prostredníctvom IOM Medzinárodnej organizácie pre migráciu – Úradom v Slovenskej republike. Taktiež je realizovaná prostredníctvom programu na ochranu svedka.

101. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny plní úlohy spojené so zabezpečením návratu alebo premiestnenia detí vo vzťahu k zastupiteľskému úradu Slovenskej republiky v zahraničí alebo Ministerstva zahraničných vecí SR, koordinuje poskytovanie pomoci maloletým deťom a realizuje opatrenia prijaté v záujme ich bezpečného návratu alebo premiestnenia.

102. Potrebné opatrenia na návrat alebo premiestnenie maloletého dieťaťa vykonáva orgán SPODaSK v prípade, ak tak nemôže vykonať rodič, príbuzný alebo osoba, ktorá sa o dieťa osobne stará. V roku 2008 orgán SPODaSK evidoval 46 maloletých detí nachádzajúcich sa na území iného štátu. Z celkového počtu 46 maloletých detí v prípadoch, kedy bolo zrejme, že dieťa pri jeho návrate alebo premiestnení neprevezme rodič alebo osoba, ktorá sa o dieťa osobne stará, orgán SPODaSK podal súdu 31 návrhov na umiestnenie dieťaťa do zariadenia na výkon rozhodnutia súdu. Súd súčasne ustanovil dieťaťu opatrovníka, ktorý dieťa v zahraničí prevzal a odovzdal do zariadenia, ktoré súd vo svojom rozhodnutí označil.

103. Pomoc a súčinnosť rodičovi dieťaťa, príbuznému alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, tak aby mohol maloleté dieťa osobne prevziať na území iného štátu, orgán SPOD a SK poskytol v 26-tich prípadoch.

Článok 10 ods.3

104. V súlade s realizáciou otvorenej metódy koordinácie je systematicky zabezpečovaná vzájomná výmena skúseností a dobrej praxe a realizácia spoločného prístupu členských štátov EÚ v oblasti znižovania chudoby detí, ktorá má priamy vplyv na ich psychický, fyzický a sociálny vývin, najmä prostredníctvom plnenia prioritného cieľa č. 1 a 2 Národného akčného plánu sociálnej inklúzie na roky 2006 – 2008. (Konkrétne ide o redukciu chudoby detí a riešenie medzigeneračnej reprodukcie chudoby preventívnymi opatreniami a podporou rodín s deťmi a o zabezpečenie zvýšenia inklúzie a boj proti diskriminácii zraniteľných skupín obyvateľstva podporou dostupnosti verejných služieb, rozvojom lokálnych riešení a

zvyšovaním participácie vylúčených skupín na živote spoločnosti.) Z dôvodu zabezpečenia plynulého pokračovania plnenia uvedených prioritných cieľov si Slovenská republika, po vyhodnotení úspešnosti ich plnenia, na obdobie rokov 2008 – 2010 stanovila cieľ pokračovať v plnení týchto istých prioritných cieľov, ktoré v praxi predstavujú komplexnú realizáciu aktivít najmä v oblasti vzdelávacej, sociálnej, zdravotnej a bytovej politiky ovplyvňujúcich účinné znižovanie chudoby detí, ktorá zamedzuje ich zraniteľnosť a podporuje dostatočný rozvoj. (Poznámka: komplexné údaje o plnení uvedených prioritných cieľov za roky 2006 – 2008 a stanovení nových prioritných cieľov na roky 2008 – 2010 sú uvedené v Národnej správe o stratégiách sociálnej ochrany a sociálnej inklúzie na roky 2008 - 2010 http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/strategy_reports_en.htm)

105. Medzi ďalšie aktivity patrí účasť Slovenskej republiky na pracovných skupinách, ktoré svojim obsahovým charakterom aktívne prispievajú k riešeniu problematiky chudoby detí. Príkladom takejto účasti je členstvo Slovenskej republiky v pracovnej skupine Európskej federácie detí ulice, ktorá je neziskovou asociáciou prioritne podporujúcou spoluprácu medzi vládami a mimovládnyimi organizáciami za účelom komplexnej podpory riešenia problematiky detí ulice, ktorá je úzko spätá s migráciou detí, obchodovaním s deťmi a s inými formami kriminality, v ktorej sú deti obeťami alebo páchatelmi trestných činov.

Článok 10 ods.3

106. Doposiaľ nebol realizovaný projekt, ktorý by bol zameraný priamo na riešenie problému predaja detí, detskej pornografie a prostitúcie. Veľmi nepriamo možno uviesť projekt n.o. Tabita v Mozambiku, pod názvom Podpora dievčat v núdzi. Cieľom projektu je zvýšenie resocializácie a schopnosti reintegrácie mladých dievčat do spoločnosti tým, že prispeje ku kontinuite a kvalite ich vzdelávania v rámci voľno-časových aktivít.

107. Dňa 4. 3. 2009 schválila vláda SR Strednodobú stratégiu ODA na roky 2009 až 2013, ktorá definuje princípy, ciele, zameranie a priority Slovak Aid vrátane teritoriálnych a sektorových na najbližšie roky a reflektuje tiež MDGs. V zmysle tejto stratégie, patria medzi sektorové priority aj budovanie demokratických inštitúcií, právneho štátu, občianskej spoločnosti a mieru a sociálny rozvoj.

Príloha

Ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov

Trestný zákon

§ 179

Obchodovanie s ľuďmi

(1) Kto s použitím podvodného konania, ľsti, obmedzovania osobnej slobody, násilia, hrozby násilia, hrozby inej ťažkej ujmy alebo iných foriem donucovania, prijatia alebo poskytnutia peňažného plnenia či iných výhod na dosiahnutie súhlasu osoby, na ktorú je iná osoba odkázaná, alebo zneužitia svojho postavenia alebo zneužitia bezbrannosti alebo inak zraniteľného postavenia zláka, prepraví, prechováva, odovzdá alebo prevezme iného, hoci aj s jeho súhlasom, na účel jeho prostitúcie alebo inej formy sexuálneho vykorisťovania vrátane

pornografie, nútenej práce či nútenej služby, otroctva alebo praktík podobných otroctvu, nevoľníctva, odoberania orgánov, tkanív či bunky alebo iných foriem vykorisťovania, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto zláka, prepraví, prechováva, odovzdá alebo prevezme osobu mladšiu ako osemnásť rokov, hoci aj s jej súhlasom, na účel jej prostitúcie alebo inej formy sexuálneho vykorisťovania vrátane pornografie, nútenej práce či nútenej služby, otroctva alebo praktík podobných otroctvu, nevoľníctva, odoberania orgánov, tkanív či bunky alebo iných foriem vykorisťovania.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného väčší prospech,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech,
- b) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

(5) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu, alebo
- b) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb.

Obchodovanie s deťmi

§ 180

(1) Kto v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom zverí do moci iného dieťa na účel adopcie, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného väčší prospech, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo iný obzvlášť závažný následok.

§ 181

(1) Kto za odmenu zverí dieťa do moci iného na účel jeho využívania na detskú prácu alebo na iný účel, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného väčší prospech, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo
- b) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 187

Zavlečenie do cudziny

(1) Kto iného zavlečie do cudziny, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsaťpäť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

Hrubý nátlak

§ 190

(1) Kto iného násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy núti poskytnúť plnenie majetkovej alebo nemajetkovej povahy pre seba alebo pre tretiu osobu za služby vlastné alebo služby tretej osoby, ktoré mu za takéto plnenie proti jeho vôli vnucuje, a to aj vtedy, ak také služby predstiera, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto skupinu osôb pre ich národnosť, rasu, farbu pleti, etnický pôvod, vek, zdravotný stav alebo pohlavie alebo v úmysle dosiahnuť pre seba alebo pre iného neoprávnené alebo neprimerané výhody

- a) násilím alebo hrozbou násilia neoprávnené núti, aby v rozpore so svojimi základnými ľudskými právami niečo konali, opomenuli alebo trpeli, alebo
- b) týra, mučí alebo s nimi zaobchádza podobným iným neľudským a krutým spôsobom.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a spôsobí ním značnú škodu.

(5) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 191

(1) Kto iného násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy núti plniť povinnosť zo záväzku, na ktorej splnenie má inak tretia osoba nárok, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až tri roky.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo

d) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo

b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,

b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo

c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 192 **Nátlak**

(1) Kto iného núti, aby niečo konal, opomenul alebo trpel, zneužívajúc jeho hmotnú núdzu alebo naliehavú nemajetkovú potrebu, alebo tieseň vyvolanú jeho nepriaznivými osobnými pomermi, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) závažnejším spôsobom konania,

b) na chránenej osobe,

c) z osobitného motívu,

d) v úmysle získať pre seba alebo pre iného väčší majetkový prospech alebo iný prospech, alebo

e) tým, že odopiera zamestnancovi v pracovnom alebo inom obdobnom pracovnom vzťahu právo na zaistenie bezpečnosti zdravia pri práci, na dovolenku na zotavenie alebo na poskytnutie zákonom zaručených osobitných pracovných podmienok ženám a mladistvým zamestnancom.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo

b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,

b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb,

c) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo

d) za krízovej situácie.

§ 200
Sexuálne násilie

(1) Kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia donúti iného k orálnemu styku, análnemu styku alebo k iným sexuálnym praktikám alebo kto na taký čin zneužije jeho bezbrannosť, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) na osobe vo výkone väzby alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

(3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

Sexuálne zneužívanie
§ 201

(1) Kto vykoná súlož s osobou mladšou ako pätnásť rokov alebo kto takú osobu iným spôsobom sexuálne zneužije, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe, alebo
- c) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 202

(1) Kto osobu mladšiu ako osemnásť rokov pohne k mimomanželskej súložii alebo ju iným spôsobom sexuálne zneužije,

- a) ak takou osobou je osoba zverená do jeho starostlivosti alebo pod jeho dozor alebo odkázaná osoba, alebo
 - b) za odmenu,
- potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 na osobe mladšej ako osemnásť rokov, ktorá bola k takému konaniu donútená z poslušnosti, nátlakom alebo hrozbou.

§ 211

Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže

(1) Kto vydá, čo aj z nedbanlivosti, osobu mladšiu ako osemnásť rokov nebezpečenstvu spustnutia tým, že

- a) zvädza ju k záhalčivému alebo nemravnému životu,
 - b) umožní jej viesť záhalčivý alebo nemravný život,
 - c) umožní jej dopúšťať sa konaní, ktoré sú podľa tohto zákona trestnými činmi, alebo
 - d) bráni jej v povinnej školskej dochádzke,
- potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom zamestnáva dieťa mladšie ako pätnásť rokov, pričom mu bráni v povinnej školskej dochádzke.

(3) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) z osobitného motívu.

§ 367

Kupliarstvo

(1) Kto iného zjedná, pohne, zvedie, využije, získa alebo ponúkne na vykonávanie prostitúcie, alebo kto koristí z prostitúcie vykonávanej iným, alebo umožní jej vykonávanie, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha taký čin závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 na chránenej osobe.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo

c) na osobe mladšej ako pätnásť rokov.

(5) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

§ 368

Výroba detskej pornografie

(1) Kto využije, získa, ponúkne alebo inak zneužije dieťa na výrobu detskej pornografie alebo umožní také jeho zneužitie, alebo sa inak podieľa na takejto výrobe, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) na dieťati mladšom ako dvanásť rokov,
- b) závažnejším spôsobom konania, alebo
- c) verejne.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a získa ním značný prospech.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) a získa ním prospech veľkého rozsahu, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 369

Rozširovanie detskej pornografie

(1) Kto rozmnožuje, prepravuje, zadávaže, sprístupňuje alebo inak rozširuje detskú pornografiu, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) verejne.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním značný prospech.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním prospech veľkého rozsahu.

§ 370
Prechovávanie detskej pornografie

Kto prechováva detskú pornografiu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Ohrozovanie mravnosti
§ 371

(1) Kto vyrába, kupuje, dováža alebo si inak zadovážuje a následne predáva, požičiava alebo inak uvádza do obehu, rozširuje, robí verejne prístupnými alebo zverejňuje pornografiu, nosiče zvuku alebo obrazu, zobrazenia alebo iné predmety ohrozujúce mravnosť, v ktorých sa prejavuje neúcta k človeku a násilie alebo ktoré zobrazujú sexuálny styk so zvierat'om alebo iné sexuálne patologické praktiky, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) verejne.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním značný prospech.

§ 372

(1) Kto pornografiu

- a) ponúka, prenecháva alebo predáva osobe mladšej ako osemnásť rokov alebo
 - b) na mieste, ktoré je osobám mladším ako osemnásť rokov prístupné, vystavuje alebo inak sprístupňuje,
- potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) verejne.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa pre seba alebo pre iného značný prospech, alebo
- b) tým, že ponúka, sprístupňuje alebo vystavuje pornografiu, nosiče zvuku alebo obrazu alebo zobrazenia, v ktorých sa prejavuje neúcta k človeku a násilie alebo ktoré zobrazujú sexuálny styk so zvierat'om alebo iné sexuálne patologické praktiky.

§ 14 **Pokus trestného činu**

(1) Pokus trestného činu je konanie, ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu trestného činu, ktorého sa páchatel' dopustil v úmysle spáchať trestný čin, ak nedošlo k dokonaniu trestného činu.

(2) Pokus trestného činu je trestný podľa trestnej sadzby ustanovenej na dokonaný trestný čin.

(3) Trestnosť pokusu trestného činu zaniká, ak páchatel' dobrovoľne

a) upustil od ďalšieho konania potrebného na dokonanie trestného činu a odstránil nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutého pokusu, alebo

b) urobil o pokuse trestného činu oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutého pokusu, sa mohlo ešte odstrániť; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

(4) Ustanovením odseku 3 nie je dotknutá trestnosť páchatel'a za iný trestný čin, ktorý už týmto konaním spáchal.

§ 20 **Spolupáchatel'**

Ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchatel'ov (spolupáchatelia), zodpovedá každý z nich, ako keby trestný čin spáchal sám.

§ 21 **Účastník**

(1) Účastník na dokonanom trestnom čine alebo na jeho pokuse je ten, kto úmyselne

a) zosnoval alebo riadil spáchanie trestného činu (organizátor),

b) naviedol iného na spáchanie trestného činu (návodca),

c) požiadal iného, aby spáchal trestný čin (objednávateľ), alebo

d) poskytol inému pomoc na spáchanie trestného činu, najmä zadovážením prostriedkov, odstránením prekážok, radou, utvrdzovaním v predsavzatí, sľubom pomôcť po trestnom čine (pomocník).

(2) Na trestnú zodpovednosť účastníka sa použijú ustanovenia o trestnej zodpovednosti páchatel'a, ak tento zákon neustanovuje inak.

Trestný poriadok

PIATA HLAVA PRÁVNA POMOC VO VZŤAHU K CUDZINE

Prvý diel Predmet právnej pomoci

§ 531 Vymedzenie predmetu

Právnou pomocou sa rozumejú úkony po začatí trestného konania v Slovenskej republike vykonávané v cudzine na základe dožiadania slovenských orgánov alebo takéto úkony vykonávané na území Slovenskej republiky na základe dožiadania cudzích orgánov, najmä doručovanie písomností, výsluch osôb a vykonávanie ďalších dôkazov.

Druhý diel Dožiadania slovenských orgánov

§ 532 Spôsob zasielania dožiadania

(1) Dožiadania slovenských orgánov prípravného konania o právnu pomoc sa do cudziny zasielajú prostredníctvom generálnej prokuratúry. Dožiadania slovenských súdov sa do cudziny zasielajú prostredníctvom ministerstva spravodlivosti. Diplomatická cesta tým nie je vylúčená.

(2) Ak to umožňuje medzinárodná zmluva, môžu slovenské orgány zasielať svoje dožiadania do cudziny aj iným spôsobom než uvedeným v odseku 1. Policajt môže dožiadanie zaslať do cudziny vždy len prostredníctvom prokurátora.

§ 533 Obsah a forma dožiadania

(1) Dožiadanie musí okrem presného vymedzenia požadovaného úkonu právnej pomoci obsahovať opis skutkových okolností činu, ktorého sa dožiadanie týka, právnu kvalifikáciu s uvedeným doslovného znenia zákonných ustanovení, údaje o obvinenej osobe, prípadne poškodenom alebo svedkovi, ak sa žiada ich vypočutie, a ďalšie údaje potrebné na riadne poskytnutie požadovanej právnej pomoci.

(2) Dožiadanie musí obsahovať presné označenie dožadujúceho orgánu, spisovú značku trestnej veci, dátum a musí byť potvrdené podpisom zodpovednej úradnej osoby a odtlačkom okrúhlej pečiatky tohto orgánu.

(3) K dožiadaniu a priloženým písomnostiam sa pripojí preklad do cudzieho jazyka vyhotovený úradným prekladateľom, ak sa vo vzťahu k dožiadanému štátu preklad vyžaduje.

§ 534
Doručovanie v cudzine poštou

Doručovanie písomnosti osobe v cudzine poštou je možné, iba ak to dovoľuje medzinárodná zmluva.

§ 535
Platnosť úkonov

Doručenie vykonané na žiadosť slovenského orgánu cudzím orgánom, ako aj dôkazy pred ním vykonané sú účinné, ak boli vykonané v súlade s právnym poriadkom dožiadaného štátu alebo ak vyhovujú právnemu poriadku Slovenskej republiky.

§ 536
Predvolanie osôb z cudziny

(1) Ak je na úkone potrebná prítomnosť osoby, ktorá sa zdržiava v cudzine, treba jej predvolanie doručiť formou dožiadania. Prítomnosť tejto osoby sa nesmie vynucovať použitím donucovacích opatrení.

(2) Osoba, ktorá sa na územie Slovenskej republiky dostaví na základe predvolania, nesmie byť trestne stíhaná, odsúdená alebo jej osobná sloboda obmedzená pre trestný čin, ktorý spáchala pred vstupom na územie Slovenskej republiky.

(3) Trestné stíhanie, odsúdenie alebo obmedzenie osobnej slobody predvolanej osoby je však prípustné

- a) pre trestný čin, pre ktorý bola osoba predvolaná ako obvinená,
- b) ak sa predvolaná osoba po vykonaní úkonu zdržiava na území Slovenskej republiky po dobu dlhšiu ako 15 dní napriek tomu, že ho mohla opustiť,
- c) ak sa predvolaná osoba po opustení územia Slovenskej republiky dobrovoľne vráti späť alebo je na územie Slovenskej republiky dopravená z cudziny zákonným spôsobom.

Tretí diel
Dožiadania cudzích orgánov

§ 537
Spôsob a forma vybavenia dožiadania

(1) Slovenské orgány vykonávajú právnu pomoc požadovanú cudzími orgánmi spôsobom upraveným v tomto zákone alebo v medzinárodnej zmluve. Ak sa poskytuje právna pomoc podľa medzinárodnej zmluvy postupom, ktorý nie je upravený v tomto zákone, rozhodne príslušný prokurátor, akým spôsobom sa právna pomoc vykoná.

(2) Na žiadosť cudzieho orgánu možno požadovanú právnu pomoc vykonať podľa právneho predpisu dožadujúceho štátu, ak žiadaný postup nie je v rozpore so záujmami chránenými ustanovením § 481.

(3) Na vykonanie dožiadania podľa § 539 ods. 1 sa vyžaduje, aby čin, ktorého sa dožiadanie týka, bol trestným činom nielen podľa právneho poriadku dožadujúceho štátu, ale aj právneho poriadku Slovenskej republiky.

§ 538

Príslušnosť na vybavenie dožiadania

(1) Dožiadania cudzieho orgánu o právnu pomoc sa zasielajú ministerstvu spravodlivosti.

(2) Na zabezpečenie vybavenia dožiadania cudzieho orgánu o právnu pomoc je príslušná okresná prokuratúra, v ktorej obvode sa požadovaný úkon právnej pomoci má vykonať. Ak je daná miestna príslušnosť viacerých prokuratúr, zašle ministerstvo spravodlivosti dožiadanie generálnej prokuratúre na rozhodnutie, ktorá prokuratúra zabezpečí jeho vybavenie.

(3) Ak cudzí orgán požiada o vykonanie výsluchu alebo iného úkonu právnej pomoci súdom z dôvodu použiteľnosti úkonu v trestnom konaní v dožadujúcom štáte, predloží prokurátor v tejto časti dožiadanie cudzieho orgánu na vybavenie okresnému súdu, v ktorého obvode sa úkon právnej pomoci má vykonať. Ak predmetom dožiadania je výlučne úkon, ktorý má vykonať súd, zašle ministerstvo spravodlivosti dožiadanie priamo príslušnému súdu.

§ 539

Povolenie úkonu právnej pomoci súdom

(1) Ak sa podľa tohto zákona vyžaduje na vykonanie dôkazu požadovaného cudzím orgánom príkaz súdu, vydá príkaz súd na návrh prokurátora zabezpečujúceho vybavenie dožiadania.

(2) Ak sa úkon právnej pomoci má vykonať podľa cudzieho predpisu, rozhodne súd na návrh prokurátora, či postup podľa cudzieho predpisu nie je v rozpore so záujmami chránenými ustanovením § 481. Ak takýto rozpor nezistí, úkon povolí a súčasne rozhodne, akým spôsobom sa vykoná. Proti rozhodnutiu súdu môže prokurátor podať sťažnosť, ktorá má odkladný účinok. Rozhodnutie súdu o rozpore postupu podľa cudzieho predpisu sa nevyžaduje, ak ide o doručenie písomnosti alebo poučenie osoby podľa cudzieho predpisu.

(3) Na rozhodnutie podľa odsekov 1 a 2 je príslušný okresný súd, v ktorého obvode sa úkon právnej pomoci má vykonať.

§ 540

Úkony cudzích orgánov

(1) Cudzí orgány nemôžu na území Slovenskej republiky samostatne vykonávať úkony právnej pomoci.

(2) Cudzí konzulárny úrad s pôsobnosťou pre územie Slovenskej republiky môže vykonať z poverenia orgánov vysielajúceho štátu úkon na účely trestného konania pre tieto orgány len na základe súhlasu ministerstva spravodlivosti. Na doručenie písomnosti občanovi vysielajúceho štátu alebo na výsluch osoby, ak sa osoba dostaví dobrovoľne, súhlas ministerstva spravodlivosti netreba.

(3) Prítomnosť zástupcov cudzích orgánov a iných osôb na úkone právnej pomoci vykonávanom slovenským orgánom je možná iba na základe súhlasu prokurátora. Súd udeľuje takýto súhlas v prípade, ak bude úkon sám vykonávať.

§ 541

Doručovanie písomností

(1) Ak je písomnosť určená na doručenie adresátovi v Slovenskej republike vyhotovená v slovenskom jazyku alebo v jazyku, o ktorom je predpoklad, že vzhľadom na všetky okolnosti prípadu je adresátovi zrozumiteľný, alebo je k nej pripojený preklad do tohto jazyka a nežiada sa osobné doručenie, doručí sa adresátovi písomnosť podľa ustanovení tohto zákona na doručovanie do vlastných rúk. Doručiť zásielku uložením možno len pri opakovanom pokuse o doručenie.

(2) Ak písomnosť nie je vyhotovená v jazyku podľa odseku 1 a nie je k nej pripojený ani preklad do tohto jazyka, pričom dožadujúci orgán nebol povinný zabezpečiť podľa medzinárodnej zmluvy takýto preklad, vyhotovenie prekladu do slovenského jazyka zabezpečí orgán vykonávajúci právnu pomoc a následne písomnosť doručí podľa odseku 1. Inak bude písomnosť adresátovi doručená len vtedy, ak po poučení o možnosti odoprieť jej prevzatie je adresát ochotný ju prevziať.

(3) Ak dožadujúci orgán požiada o osobné doručenie písomností, doručia sa písomnosti adresátovi osobne. Doručovať podľa odseku 1 v takom prípade nie je možné, a ak sa ani pri opakovanom pokuse nepodarí písomnosti doručiť osobne, doručujúci orgán vráti dožiadanie nevybavené späť a v sprievodnom liste uvedie dôvody nevybavenia. Prevzatie písomnosti adresát potvrdí podpisom na doručenom liste dožadujúceho orgánu alebo do zápisnice doručujúceho orgánu. Ak adresát odoprie písomnosti prevziať z dôvodov uvedených v odseku 2, uvedie doručujúci orgán túto skutočnosť v doručenom liste dožiadaného orgánu alebo v sprievodnom liste, ktorým dožiadanie vráti dožadujúcemu orgánu.

§ 542

Výsluch pod prísahou

(1) Ak o to žiada cudzí orgán, možno svedkov, znalcov a strany vypočuť pod prísahou; pred prísahou musia byť upozornení na význam výpovede a na následky krivej prísahy.

(2) Prísaha pre svedkov a účastníkov znie: Prisahám na svoju česť a svedomie, že budem vypovedať pravdu a nič vedome nezamlčím. .

(3) Prísaha pre znalcov znie: Prisahám na svoju česť a svedomie, že posudok podám podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Vyhlasujem, že som si vedomý trestných následkov podania nepravdivého znaleckého posudku. .

Štvrtý diel
Niektoré osobitné formy právnej pomoci

§ 543
Prevoz

(1) O povolení prevozu osoby územím Slovenskej republiky na účely trestného stíhania alebo výkonu trestu odňatia slobody v cudzine na základe žiadosti cudzích orgánov rozhoduje minister spravodlivosti. Počas prevozu sa obmedzí osobná sloboda prevážanej osoby na zabránenie jej úteku; na obmedzenie osobnej slobody prevážanej osoby sa použijú donucovacie prostriedky podľa osobitného predpisu.

(2) Povolenie prevozu na účely, ktoré predpokladajú spätný prevoz cez územie Slovenskej republiky po vykonaní úkonu v cudzine, je súčasne aj povolením pre tento spätný prevoz.

§ 544
Cezhraničné sledovanie a prenasledovanie

(1) V súlade s podmienkami medzinárodnej zmluvy môže útvar Policajného zboru pri sledovaní alebo prenasledovaní osoby vstúpiť na územie iného štátu a pokračovať v sledovaní osoby alebo prenasledovaní osoby aj na území toho štátu.

(2) Príkaz na postup podľa odseku 1 vydáva predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor.

(3) Ak ide o vec, ktorá nestrpí odklad, je postup podľa odseku 1 možný aj bez príkazu na základe súhlasu prezidenta Policajného zboru. O tejto skutočnosti musí byť ihneď informovaný orgán, ktorý by bol inak oprávnený vydať príkaz podľa odseku 2.

(4) Cudzie orgány môžu cezhraničné sledovanie alebo prenasledovanie na území Slovenskej republiky vykonať v súlade s podmienkami medzinárodnej zmluvy. Ak medzinárodná zmluva neurčuje, ktorý orgán Slovenskej republiky je príslušný udeliť súhlas s vykonaním cezhraničného sledovania alebo prenasledovania na území Slovenskej republiky, udeľuje takýto súhlas prezident Policajného zboru.

Dočasné odovzdanie osoby na vykonanie úkonov do cudziny

§ 545

(1) Na žiadosť cudzieho orgánu možno osobu nachádzajúcu sa vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody na území Slovenskej republiky dočasne odovzdať do cudziny na účely dokazovania.

(2) Osobu uvedenú v odseku 1 možno dočasne odovzdať len vtedy, ak

- a) nemá v konaní v cudzine postavenie obvineného a s dočasným odovzdaním súhlasí,
- b) jej neprítomnosťou sa nezmení účel väzby alebo výkonu trestu vykonávaného na území Slovenskej republiky, a

c) dočasné odovzdanie neprimerane nepredĺži trvanie väzby, ktorá sa vykonáva na území Slovenskej republiky, alebo dočasné odovzdanie nepredĺži výkon trestu odňatia slobody vykonávaného na území Slovenskej republiky.

§ 546

(1) O povolení dočasného odovzdania osoby rozhoduje minister spravodlivosti. V rozhodnutí určí primeranú lehotu, v ktorej musí byť dočasne odovzdaná osoba vrátená na územie Slovenskej republiky.

(2) Po povolení dočasného odovzdania príkaz na premiestnenie osoby do cudziny vydá okresný súd, v ktorého obvode je osoba vo väzbe alebo výkone trestu odňatia slobody.

§ 547

(1) Doba, po ktorú bola osoba vo väzbe v cudzine, sa nezapočítava do lehôt podľa § 76. Rozhodnutie o tom urobí predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie.

(2) Doba uvedená v odseku 1 sa započíta do dĺžky výkonu trestu vykonávaného v Slovenskej republike.

(3) Proti rozhodnutiam podľa odseku 1 alebo 2 je prípustná sťažnosť.

§ 548

Ustanovenia § 545 až 547 sa použijú primerane aj na odovzdanie osoby do cudziny, aby sa mohla zúčastniť úkonu právnej pomoci vykonávaného na území iného štátu na žiadosť slovenských orgánov.

§ 549

Dočasné prevzatie osoby z cudziny na vykonanie úkonov

(1) Ak je v trestnom konaní na území Slovenskej republiky potrebná účasť inej osoby ako obvineného na účely dokazovania a táto osoba je v cudzine vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, požiada prokurátor alebo súd ministerstvo spravodlivosti o zabezpečenie dočasného odovzdania tejto osoby na územie Slovenskej republiky. V žiadosti uvedie, na aké úkony je prítomnosť osoby potrebná, a označí deň alebo časové obdobie, na ktoré je prítomnosť potrebné zabezpečiť.

(2) Ak dožiadaný štát povolí dočasné odovzdanie osoby na územie Slovenskej republiky, rozhodne predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, že táto osoba bude počas dočasného odovzdania na území Slovenskej republiky vo väzbe. V uznesení sa uvedie, že väzba sa začína dňom prevzatia tejto osoby na územie Slovenskej republiky.

(3) Ustanovenia odsekov 1 a 2 sa použijú primerane aj na odovzdanie osoby do cudziny, aby sa mohla zúčastniť úkonu právnej pomoci vykonávaného na území Slovenskej republiky na žiadosť cudzích orgánov.

§ 550

Odobzdzanie veci

(1) Na žiadosť cudzieho orgánu možno vykonať zaistenie veci a jej následné odobzdzanie do cudziny.

(2) Dožiadaný orgán môže odložiť odobzdzanie zaistenej veci, ak ju slovenské orgány potrebujú v trestnom konaní.

(3) Pri odobzdávaní zaistenej veci dožiadaný orgán požiada cudzí orgán o jej vrátenie. Tohto práva sa však výslovne môže vzdať alebo môže súhlasiť s tým, aby vec bola vrátená priamo jej vlastníčkovi.

(4) Tieto ustanovenia sa použijú primerane aj na odobzdzanie veci, ktorá bola zaistená u vydávanej osoby. Ak je to možné, takáto vec sa odobzdzá cudzím orgánom súčasne s vydávanou osobou.

§ 551

Zaistenie majetku

(1) Za podmienok ustanovených v medzinárodnej zmluve môže súd na základe žiadosti cudzieho orgánu na návrh prokurátora rozhodnúť o predbežnom zaistení veci, účtu, cenných papierov alebo iného majetku, ktorý sa nachádza na území Slovenskej republiky a ktorý patrí osobe, proti ktorej sa vedie v cudzine trestné stíhanie.

(2) O návrhu podľa odseku 1 je príslušný rozhodnúť okresný súd, v ktorého obvode sa nachádza majetok, ktorý sa má zaistiť.

(3) Okresný súd zruší predbežné zaistenie na základe podnetu cudzieho orgánu, ktorý o predbežné zaistenie požiadal. Okresný súd môže predbežné zaistenie zrušiť aj v prípade, že cudzí štát v primeranom čase nepožiada o výkon cudzieho majetkového rozhodnutia týkajúceho sa zaisteného majetku.

§ 552

Informácie z registra trestov

Na prijatie žiadosti cudzieho orgánu o poskytnutie informácie z registra trestov je príslušná generálna prokuratúra.

§ 478

Medzinárodné zmluvy

Ustanovenia tejto časti sa použijú, ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak.

§ 135

(1) Ak je ako svedok vypočúvaná osoba mladšia ako 15 rokov o veciach, ktorých oživovanie v pamäti by vzhľadom na jej vek mohlo nepriaznivo ovplyvňovať jej duševný a mravný vývoj, treba výsluch vykonávať obzvlášť ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať. K výsluchu sa priberie pedagóg, iná osoba

majúca skúsenosti s výchovou mládeže alebo znalec, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu a stupeň duševného vývoja vypočúvanej osoby prispeje k správne mu vedeniu výsluchu. Ak to môže prispieť k správne mu vykonaniu výsluchu, prizve sa k výsluchu aj zákonný zástupca.

(2) V ďalšom konaní má byť taká osoba vypočúvaná znova len v nevyhnutných prípadoch, v prípravnom konaní len so súhlasom prokurátora. V konaní pred súdom možno na podklade rozhodnutia súdu vykonať dôkaz prečítaním zápisnice i bez podmienok uvedených v § 263. Osoba, ktorá bola pribraná k výsluchu, sa podľa potreby vypočuje na správnosť a úplnosť zápisnice alebo na spôsob, akým bol výsluch vykonaný, ako aj na spôsob, akým vypočúvaná osoba vypovedala.

(3) Ak je ako svedok vypočúvaná osoba mladšia ako 15 rokov a ak ide o trestný čin spáchaný voči blízkej osobe alebo zverenej osobe alebo je zrejmé z okolností prípadu, že opätovná výpoveď osoby mladšej ako 15 rokov môže byť ovplyvnená, alebo je odôvodnený predpoklad, že výsluch by mohol ovplyvňovať duševný a mravný vývoj osoby mladšej ako 15 rokov, výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení určených na prenos zvuku a obrazu tak, aby osoba mladšia ako 15 rokov mohla byť v ďalšom konaní vypočutá len výnimočne. Ďalší výsluch osoby mladšej ako 15 rokov sa v prípravnom konaní môže vykonať len so súhlasom jej zákonného zástupcu a v prípadoch podľa § 48 ods. 2 so súhlasom opatrovníka.

(4) Ak bola vypočutá osoba mladšia ako 15 rokov podľa odseku 3, v konaní pred súdom sa pri vykonávaní tohto dôkazu postupuje podľa § 270 ods. 2; výsluch tohto svedka možno v konaní pred súdom vykonať len výnimočne.

§ 201

Spoločný postup vo vyšetrovaní a v skrátene m vyšetrovaní

(1) Policajt vykonáva vyšetrovanie alebo skrátene m vyšetrovanie spravidla osobne. Úkony, ktorými sa začalo trestné stíhanie alebo ktoré boli vykonané po začatí trestného stíhania miestne nepríslušným policajtom, nie je potrebné opakovať, ak boli vykonané podľa tohto zákona.

(2) Policajt postupuje vo vyšetrovaní alebo v skrátene m vyšetrovaní tak, aby čo najrýchlejšie zadovážil podklady na objasnenie skutku v rozsahu potrebnom na posúdenie prípadu a zistenie páchatel'a trestného činu.

(3) Okrem prípadu, na ktorý je potrebné rozhodnutie alebo súhlas sudcu pre prípravné konanie alebo prokurátora, vykonáva policajt všetky úkony samostatne a je povinný ich vykonať v súlade so zákonom a včas.

(4) Policajt zadovážuje dôkazy bez ohľadu na to, či svedčia v prospech alebo v neprospech obvineného; pritom postupuje podľa odseku 3. Obvinený nesmie byť nijakým spôsobom k výsluchu a k priznaniu nezákonne nútený. Odopretie výpovede sa nesmie použiť ako dôkaz proti obvinenému.

§ 210

Žiadosť o preskúmanie postupu policajta

Obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prietahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť.

Prvý diel

Dozor prokurátora

§ 230

(1) Dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor.

(2) Pri výkone tohto dozoru je prokurátor oprávnený

- a) dávať záväzné pokyny na postup podľa § 197, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov a určovať lehoty na ich vybavenie; také pokyny sú súčasťou spisu,
- b) vyžadovať od policajta spisy, dokumenty, materiály a správy o stave konania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, na zistenie, či policajt včas začal trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje,
- c) zúčastniť sa na vykonávaní úkonov policajta, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie, alebo skrátené vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa tohto zákona; proti takémuto rozhodnutiu prokurátora je prípustná sťažnosť rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,
- d) vrátiť vec policajtovi na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania s pokynmi a určovať lehotu na ich doplnenie; o vrátení veci upovedomí obvineného a poškodeného,
- e) zrušiť nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta, ktoré môže nahradiť vlastnými rozhodnutiami; pri uznesení o zastavení trestného stíhania, prerušení trestného stíhania alebo o postúpení veci to môže urobiť do 30 dní od ich doručenia; ak rozhodnutie policajta nahradil vlastným rozhodnutím inak, než na podklade sťažnosti oprávnenej osoby, proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť, rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,
- f) odňať vec policajtovi a prikázať ju inému, a to aj miestne nepríslušnému policajtovi, alebo urobiť opatrenie, aby vec bola prikázaná inému policajtovi alebo policajtom,
- g) nariadiť, aby sa vo veciach uvedených v § 202 konalo vyšetrovanie.

(3) Prokurátor podľa odseku 2 písm. e) rozhoduje uznesením, ak zrušuje uznesenie policajta. Toto uznesenie sa doručuje obvinenému a poškodenému.

Siedmy diel

Poškodený

Oprávnenia poškodeného a uplatnenie nároku na náhradu škody

§ 46

(1) Poškodený je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva

alebo slobody. Poškodený má právo v prípadoch ustanovených týmto zákonom sa vyjadriť, či súhlasí s trestným stíhaním, má právo uplatniť nárok na náhradu škody, robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, predkladať dôkazy, nazeráť do spisov a preštudovať ich, zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní alebo o dohode o priznaní viny a prijatí trestu, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, má právo záverečnej reči a právo podávať opravné prostriedky v rozsahu vymedzenom týmto zákonom.

(2) Poškodený je povinný najneskoršie na začiatku prvého výsluchu uviesť adresu, na ktorú sa mu majú písomnosti doručovať vrátane písomností určených do vlastných rúk, ako aj spôsob doručovania s tým, že ak túto adresu alebo spôsob doručovania zmení, musí takú skutočnosť bez meškania oznámiť príslušnému orgánu; o doručovaní a následkoch s tým spojených orgán činný v trestnom konaní poškodeného poučí.

(3) Poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu; návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje.

(4) Návrh podľa odseku 3 nemožno podať, ak bolo o nároku už rozhodnuté v občianskom súdnom konaní alebo inom príslušnom konaní.

(5) Ak poškodený chce uplatniť dôkazy, ktoré sú mu známe, návrh na ich vykonanie musí predložiť v prípravnom konaní prokurátorovi alebo policajtovi a pred súdom prvého stupňa súdu najneskoršie v priebehu dokazovania na hlavnom pojednávaní. Ak poškodený návrh na vykonanie dôkazov predloží skôr, súd je povinný takýto návrh bez meškania doručiť prokurátorovi a obvinenému.

(6) Poškodený má právo uplatňovať konkrétne návrhy na účely uzavretia zmluvy alebo dohody s páchatelom; tieto návrhy môže uplatňovať aj prostredníctvom probačného a mediačného úradníka.

(7) Poškodený sa môže výslovným vyhlásením písomne alebo ústne do zápisnice pred orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom vzdať procesných práv, ktoré mu tento zákon ako poškodenému priznáva.

(8) Ak orgán činný v trestnom konaní alebo súd zistí, že poškodenému hrozí nebezpečenstvo v súvislosti s pobytom obvineného alebo odsúdeného na slobode, poskytne mu informáciu o tom, že

- a) obvinený bol prepustený z väzby alebo z nej ušiel,
- b) odsúdený bol prepustený z výkonu trestu odňatia slobody alebo z neho ušiel.

(9) Poškodený už v prípravnom konaní môže požiadať prokurátora a v konaní pred súdom súd, aby bol informovaný o skutočnostiach uvedených v odseku 8. Ak je odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody, žiadosť sa podáva na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni.

§ 47

(1) Oprávnenie poškodeného nemôže vykonávať ten, kto je v trestnom konaní stíhaný ako spoluobvinený.

(2) Ak je v tej istej veci väčší počet poškodených a jednotlivým výkonom ich práv by mohol byť ohrozený účel a rýchly priebeh trestného stíhania a poškodení sa nedohodnú na spoločnom zástupcovi, sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora ustanoví opatrením v prípravnom konaní na výkon týchto práv spoločného zástupcu poškodených, spravidla niektorého z poškodených po jeho predchádzajúcom súhlase. Prokurátor oznámi opatrenie poškodeným, ktorí si už uplatnili nárok na náhradu škody, a opatrenie sa vhodným spôsobom uverejní. Spoločných zástupcov môže byť najviac desať. Spoločný zástupca vykonáva práva poškodených, ktorých zastupuje, vrátane uplatnenia nároku na náhradu škody v trestnom konaní a má rovnaké procesné postavenie ako splnomocnenec; bez písomného súhlasu poškodeného nemožno vziať späť uplatnený nárok na náhradu škody.

(3) Ak je v tej istej veci veľký počet poškodených, spravidla prevyšujúci sto, a jednotlivým výkonom ich práv by mohol byť závažným spôsobom ohrozený účel a rýchly priebeh trestného stíhania, rozhodne v prípravnom konaní na návrh generálneho prokurátora o účasti poškodených v trestnom konaní najvyšší súd uznesením, ktoré sa doručí navrhovateľovi. Ak návrh nebol zamietnutý, generálny prokurátor zabezpečí, aby bolo uznesenie vhodným spôsobom zverejnené.

(4) K návrhu generálneho prokurátora podľa odseku 3, ktorý musí byť odôvodnený, treba pripojiť dosiaľ získaný celý spisový materiál.

(5) Ak je v tej istej veci väčší počet poškodených a jednotlivým výkonom ich práv by mohol byť ohrozený účel a rýchly priebeh súdneho konania, pričom poškodeným nebol v prípravnom konaní ustanovený spoločný zástupca podľa odseku 2, rozhodne o účasti poškodených v súdnom konaní súd; ak súd považuje za účelné ustanoviť poškodeným, ktorí si uplatnili nárok na náhradu škody, spoločného zástupcu, postupuje primerane podľa odseku 2.

(6) Poškodenému, ktorý uplatňuje nárok na náhradu škody a nemá dostatočné prostriedky, aby uhradil náklady s tým spojené, môže v prípravnom konaní po vznesení obvinenia na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie a v konaní pred súdom aj bez návrhu predseda senátu ustanoviť zástupcu z radov advokátov, ak to považuje za potrebné na ochranu záujmov poškodeného; posledná veta odseku 2 platí primerane. Skutočnosť, že nemá dostatočné prostriedky, musí poškodený preukázať.

(7) Ak sa už v priebehu konania zistí, že poškodený má dostatočné prostriedky, aby uhradil náklady spojené s uplatňovaním nároku na náhradu škody v trestnom konaní, zástupcu ustanoveného podľa odseku 6 zruší orgán, ktorý zástupcu ustanovil. Po podaní obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste o tom rozhodne predseda senátu.

§ 48

(1) Ak je poškodená osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo ak je jej spôsobilosť na právne úkony obmedzená, vykonáva jej práva podľa tohto zákona jej zákonný zástupca, ktorý môže splnomocniť zastupovaním aj organizáciu na pomoc obetiam trestných činov.

(2) V prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva uvedené v odseku 1 a je nebezpečenstvo z omeškania, predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie ustanovia na výkon týchto práv poškodenému opatrovníka. V prípade trestných činov spáchaných voči blízkej osobe alebo zverenej osobe, ak je poškodeným maloletá osoba, sa za opatrovníka ustanoví najmä štátny orgán alebo poverený zástupca organizácie na pomoc poškodeným. Proti rozhodnutiu o ustanovení opatrovníka je prípustná sťažnosť.

(3) Ak poškodený, ktorý je fyzickou osobou, alebo štatutárny orgán poškodeného, ktorý je právnickou osobou, nemôže vykonávať práva poškodeného podľa tohto zákona alebo je nebezpečenstvo z omeškania, predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie ustanoví na výkon týchto práv poškodenému opatrovníka. Proti rozhodnutiu o ustanovení opatrovníka je prípustná sťažnosť.

(4) Ak ide o uplatnenie nároku na náhradu škody, prechádzajú práva, ktoré tento zákon priznáva poškodenému, aj na jeho právneho nástupcu.

§ 49

(1) Orgán činný v trestnom konaní je povinný pri prvom kontakte s poškodeným poskytnúť mu v písomnej forme informácie o jeho právach v trestnom konaní a o organizáciách na pomoc poškodeným vrátane služieb nimi poskytovaných.

(2) Orgán činný v trestnom konaní a súd je povinný poškodeného o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Verejnosť hlavného pojednávania

§ 249

(1) Hlavné pojednávanie koná súd zásadne verejne, aby verejnosti bola poskytnutá v čo najširšej miere možnosť sledovať prejednanie veci a aby sa tak čo najúčinnejšie prejavilo výchovné pôsobenie trestného stíhania na verejnosť.

(2) Hlavné pojednávanie môžu sledovať len neozbrojené osoby, ak nejde o osoby povinné nosiť zbraň z dôvodu plnenia služobných úloh.

(3) Verejnosť na hlavnom pojednávaní môže byť vylúčená len vtedy, ak by verejné prejednávanie veci ohrozilo tajomstvo chránené osobitným zákonom, verejný poriadok, mravnosť alebo bezpečnosť alebo ak to vyžaduje iný dôležitý záujem obžalovaného, poškodeného, jeho blízkych osôb alebo svedkov. Verejnosť musí byť vylúčená počas výsluchu agenta a ak ide o ochranu utajovaných skutočností. Verejnosť možno vylúčiť aj na časť hlavného pojednávania.

(4) O vylúčení verejnosti rozhodne súd z úradnej povinnosti alebo na návrh prokurátora, obžalovaného alebo poškodeného v ktoromkoľvek štádiu súdneho konania po vypočutí strán uznesením, ktoré verejne vyhlási. Po vyhlásení uznesenia, proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok, sú osoby, ktoré hlavné pojednávanie ako verejnosť sledujú, povinné opustiť pojednávacie miestnosť.

(5) Vylúčiť nemožno prokurátora, obžalovaného a jeho obhajcu, poškodeného, ani úradnú osobu, ktorej úlohou je zabezpečiť riadny priebeh pojednávania.

(6) Rozsudok musí byť vyhlásený vždy verejne.

§ 250

(1) Súd môže odoprieť prístup na hlavné pojednávanie maloletým a tým, u ktorých je obava, že by rušili dôstojný priebeh hlavného pojednávania. Môže tiež urobiť nevyhnutné opatrenia proti prepĺňaniu pojednávacej siene.

(2) Ak bola verejnosť vylúčená podľa § 249 ods. 3, môže súd z dôležitých dôvodov povoliť jednotlivým osobám prístup na hlavné pojednávanie. Na žiadosť obžalovaného musí byť povolený prístup jeho dvom dôverníkovi; to neplatí pri výsluchu agenta. Ak je obžalovaných viac, má právo na voľbu dôverníkov každý z nich. Ak by celkový počet dôverníkov vzrástol na viac ako šesť a obžalovaní by sa medzi sebou nedohodli, vykoná výber súd. Ak bola verejnosť vylúčená pre ochranu utajovaných skutočností, ohrozenie tajomstva chráneného zákonom, prípadne bezpečnosti alebo iného dôležitého záujmu svedkov, môžu byť za dôverníkov zvolené len také osoby, voči ktorým nemá súd výhrady. Pred týmto rozhodnutím si vyžiada vyjadrenie prokurátora.

(3) Ak bola verejnosť vylúčená pre ochranu utajovaných skutočností alebo ohrozenie tajomstva chráneného zákonom, upozorní predseda senátu prítomných na následky toho, keby nepovolaným osobám prezradili skutočnosti, o ktorých sa na pojednávaní dozvedia. Môže tiež zakázať, aby si prítomní robili zvukové alebo obrazové záznamy alebo písomné poznámky.

§ 80

Nahradenie väzby zárukou, sľubom alebo dohľadom

(1) Ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak

a) záujmové združenie občanov alebo dôveryhodná osoba ponúkne prevzatie záruky za ďalšie správanie obvineného a za to, že obvinený sa na vyzvanie dostaví k policajtovi, prokurátorovi alebo na súd a že vždy vopred oznámi policajtovi, prokurátorovi alebo súdu vzdialenie sa z miesta pobytu, a súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie považuje záruku vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaneho prípadu za dostatočnú a prijme ju,

b) obvinený dá písomný sľub, že povedie riadny život, najmä že sa nedopustí trestnej činnosti a že splní povinnosti a dodrží obmedzenia, ktoré sa mu uložia, a súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie považuje sľub vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaneho prípadu za dostatočnú a prijme ho, alebo

c) s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaneho prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným.

(2) Súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie oboznámi toho, kto ponúka prevzatie záruky podľa odseku 1 písm. a) a splňa podmienky na jej prijatie, s podstatou

obvinenia a so skutočnosťami, ktoré odôvodňujú väzbu; obvineného oboznámi s obsahom záruky. Súčasne môže obvinenému súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie uložiť splnenie primeraných povinností a dodržanie obmedzení. Ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, možno záruku alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Obvinenému sa vždy uloží povinnosť oznámiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu, ktorý vedie konanie, každú zmenu miesta pobytu.

(3) Ak záujmové združenie občanov alebo dôveryhodná osoba, ktorá ponúkla prevzatie záruky, dôvodne odstúpi od záruky, obvinený poruší daný sľub alebo probačný a mediačný úradník oznámi, že dohľad neplní svoj účel, môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora vziať obvineného do väzby, ak obvinený bol ponechaný na slobode podľa odseku 1 a je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie a v súdnom konaní predseda senátu nariadi dodanie obvineného na ďalší výkon väzby, ak bol obvinený z väzby prepustený podľa odseku 1.